Rapport

Moifjellet & Mellomstrand vindkraftverk

OPPDRAGSGIVER

Statkraft Vind Utvikling DA

EMNE

Delrapport lokalt og regionalt næringsliv

DATO / REVISJON: 19. mars 2026 / 002

DOKUMENTKODE: 10265688-01-NÆR-RAP-001

Multiconsult

Dette dokumentet har blitt utarbeidet av Multiconsult på vegne av Multiconsult Norge AS eller selskapets klient. Klientens rettigheter til dokumentet er gitt i den aktuelle oppdragsavtalen eller ved anmodning. Tredjeparter har ingen rettigheter til bruk av dokumentet (eller deler av det) uten skriftlig forhåndsgodkjenning fra Multiconsult med mindre annet følger av norsk lov. Multiconsult påtar seg intet ansvar for bruk av dokumentet (eller deler av det) til andre formål, på andre måter eller av andre personer eller enheter enn det som er godkjent skriftlig av Multiconsult. Deler av dokumentet kan være beskyttet av immaterielle rettigheter og/eller eiendomsrettigheter. Kopiering, distribusjon, endring, behandling eller annen bruk av dokumentet er ikke tillatt uten skriftlig forhåndssamtykke fra Multiconsult eller annen innehaver av slike rettigheter med mindre annet følger av norsk lov.

Rapport

OPPDRAG	Moifjellet & Mellomstrand vindkraftverk	DOKUMENTKODE	10265688-01-NÆR-RAP-001
EMNE	Delrapport lokalt og regionalt næringsliv	TILGJENGELIGHET	
OPPDRAGSGIVER	Statkraft Vind Utvikling DA	OPPDRAGSLEDER	Håvard Finanger
KONTAKTPERSON	Kristin Serck-Hanssen	UTARBEIDET AV	Hilde Eide, Ingar Flatlandsmo

02	19.03.2026	Revidert andre utkast- avbøtende tiltak og sammendrag	HE		HF
01	26.02.2026	Revidert utkast	HE		HF
00	15.01.2026	Første utkast	HE	IF	HF
REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KONTROLLERT AV	GODKJENT AV

INNHOLDSFORTEGNELSE

Sammendrag **5**
1 Innledning **7**
1.1 Bakgrunn for prosjektet 7
1.2 Prosjektmål 8
1.3 Planområdet 8
2 Tiltaksbeskrivelse og alternativer **9**
2.1 Føringer og planer for området 9
2.1.1 Kommuneplan 9
2.1.2 Gjeldende reguleringsplaner 9
2.2 Dagens miljøtilstand og nullalternativet (alternativ 0) 9
2.3 Alternativer som utredes 10
2.3.1 Alternativ 1 Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk 10
2.3.2 Alternativ 2 Moifjellet vindkraftverk 12
2.3.3 Andre vurderte alternativer 13
2.3.4 Anleggsgjennomføring 13
2.4 Utredningskrav 13
3 Lokalt og regionalt næringsliv **16**
3.1 Metode og datagrunnlag 16
3.1.1 Influensområdet 16
3.1.2 Vurdering av mulige virkninger 17
3.1.3 Datagrunnlag 17
3.2 Nøkkeltall for kommunene 18
3.2.1 Innbyggertall 18
3.2.2 Næringsliv og sysselsetting 19
3.2.3 Kommuneøkonomi og tjenestetilbud 22
3.3 0-alternativ 23
3.4 Virkningene for lokal og regional verdiskapning 24
3.4.1 Lokal og regional sysselsetting i anleggsfasen 24
3.4.2 Lokal og regional sysselsetting i driftsfasen 27
3.4.3 Kompensasjon til grunneiere og andre rettighetshavere 27
3.5 Virkninger på kommunens økonomi 27
3.5.1 Eiendomsskatt 28
3.5.2 Produksjonsavgift 29
3.5.3 Oppsummering 30
3.6 Avbøtende tiltak 31
3.7 Oppfølgende undersøkelser 32
3.8 Usikkerhet 32
4 Reiseliv **33**
4.1 Metode og datagrunnlag 33
4.1.1 Definisjon 33
4.1.2 Avgrensning mot andre fagtema 33
4.2 Datagrunnlag 34
4.3 Verdikriterier 34
4.4 Kriterier for å vurdere påvirkning og konsekvens 35
4.5 Områdebeskrivelse og verdivurdering 36
4.5.1 Reiselivsaktører og attraksjoner 36
4.5.2 Reiselivets økonomiske betydning 41
4.5.3 Verdivurdering 46
4.6 Påvirkning og konsekvens 47
4.6.1 0-altenativet 47
4.6.2 Litteraturgjennomgang 47
4.6.3 Vurdering av tiltakets påvirkning på lokalt og regionalt reiseliv 50
4.7 Avbøtende tiltak 52
4.8 Oppfølgende undersøkelser 52
4.9 Usikkerhet 52
5 Samlet vurdering **52**
6 Referanser **54**

Sammendrag

Denne konsekvensutredningen omfatter utbygging av Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk og vurderer to alternative utbyggingsløsninger. Alternativ 1 omfatter en samlet utbygging av Moifjellet vindkraftverk i Bjerkreim kommune og Mellomstrand vindkraftverk i Time kommune, med adkomstvei fra Mellomstrand i Time kommune. Alternativ 2 omfatter utbygging av Moifjellet vindkraftverk alene, lokalisert i Bjerkreim kommune, med adkomstvei vest for Moi. Konsekvensene er utredet i henhold til planprogram fastsatt av Bjerkreim og Time kommune, samt utredningsprogram fastsatt av NVE. Dette omfatter i hovedsak å beskrive forventet behov for varer, tjenester og arbeidsplasser i anleggs- og driftsfasen, samt vurdere hvordan vindkraftverket kan påvirke lokalt og regionalt næringsliv, reiseliv, sysselsetting og verdiskaping.

Lokalt og regional næringsliv

Utbyggingen av Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk vil utløse betydelig etterspørsel etter bygge- og anleggstjenester, teknisk kompetanse og støttefunksjoner i anleggsfasen. Det finnes en etablert og erfaren regional leverandørbase i Rogaland innen grunnarbeid, infrastruktur, transport, mekaniske tjenester og tekniske entrepriser som har hatt sentrale roller i tidligere vindkraftutbygginger i Bjerkreim og på Høg-Jæren. Mer spesialiserte oppgaver, særlig knyttet til turbinmontasje og elektrotekniske arbeider, vil primært utføres av nasjonale eller internasjonale leverandører. På bakgrunn av dette vurderes virkningene til å være liten positiv (+) for regionalt næringsliv og sysselsetting for begge alternativene.

Det finnes lokal kapasitet, spesielt i Time kommune, til å påta seg arbeider knyttet til utbygging. Med dette grunnlaget anslås konsekvensene å være middels positive (++) for lokalt næringsliv og sysselsetting i Time og Bjerkreim for alternativ 1 og 2. Det er knyttet betydelig usikkerhet til anslagene for verdiskaping og sysselsetting særlig i anleggsfasen, ettersom disse blant annet avhenger av mobilisering av lokalt og regionalt næringsliv, kontraktsstrategi og endelige utbyggingsløsninger.

I driftsfasen vurderes verdiskaping og sysselsettingseffektene å være begrensede, men stabile, knyttet til drift og vedlikehold av anlegget. De direkte konsekvensene i drift vurderes å ha en liten positiv konsekvens (+), sett opp mot eksisterende arbeidskapasitet, for Bjerkreim kommune, ubetydelig (0) konsekvens i Time kommune og ubetydelig (0) konsekvens i regionalt for begge alternativene.

Kommuneøkonomi

Tiltaket vil gi økte kommunale inntekter fra produksjonsavgift og eiendomsskatt. Virkningen på kommuneøkonomien i Bjerkreim, sett i sammenheng med netto kommunale driftsutgifter for 2024, vurderes som svært stor positiv (++++) i driftsfasen for begge alternativene. Alternativ 1 vurderes å ha en liten positiv (+) konsekvens for Time kommunes økonomi. For alternativ 2 vil det ikke tilkomme inntekter til Time kommune, siden tiltaket i dette alternativet er avgrenset til Bjerkreim.

Statkraft har i forbindelse med planprosessen fremmet et forslag til Bjerkreim kommune om å etablere et lokalt fond. Fondsmidlene er tenkt å komme lag, foreninger og andre lokale aktører til gode. Statkraft har som intensjon å etablere et fond med de samme prinsippene også for innbyggerne i Time kommune.

Reiseliv

Reiselivsnæringen i Bjerkreim er av begrenset absolutt størrelse sammenlignet med regionen for øvrig, men har opplevd betydelig vekst de siste årene, selv med dagens vindkraftverk. Kommunen har i økende grad markedsført og satset på næringen gjennom Destinasjon Bjerkreim, med naturbaserte opplevelser og friluftslokaliteter som viktigste attraksjonsverdier. Vindkraftverkene har vært en del av landskapet i flere år, og turister som besøker området er allerede vant til at slike inngrep finnes i landskapet. Dette kan indikere en viss robusthet i reiselivsnæringen.

Det er dog viktig å presisere at de planlagte vindkraftverkene vil berøre naturområder som i dag er viktig friluftsområder og som blant annet markedsføres gjennom Destinasjon Bjerkreim. Tiltaket innebærer en betydelig utvidelse av det samlede vindkraftarealet og vil bidra til ytterligere visuell påvirkning i områder som allerede er berørt av vindkraft. Dette gjør det usikkert om den robustheten reiselivet hittil har vist vil opprettholdes over tid. Selv om planområdene ikke har mange kommersielle reiselivsaktører i umiddelbar nærhet i dag, er friluftslivet en forutsetning for den naturbaserte reiselivsprofilen og videreutvikling av denne, for kommunen og de få reiselivaktørene i nærheten av tiltaket.

På bakgrunn av dette, vurderes tiltaket å kunne medføre en liten negativ konsekvens (–) for reiselivet i Bjerkreim kommune i anleggs- og driftsfase for begge alternativer. Reiselivstilbudet i Time kommune er større, men primært konsentrert rundt Bryne-området og ligger i betydelig avstand fra planområdene. Det vurderes derfor som lite sannsynlig at tiltakene vil medføre merkbare økonomiske virkninger for reiselivsnæringen i Time. Tiltaket vurderes ikke å gi konsekvenser av betydning for det regionale reiselivet i verken anleggs- eller driftsfase for begge alternativene, da sentrale reiselivslokalitetene i Rogaland lokalisert langt unna tiltaksområdet. De er viktig å bemerke at faktiske konsekvensene for reiselivet kan først måles når næringen opplever økonomiske tap, enten gjennom færre turister eller lavere betalingsvilje.

Tabellen nedenfor sammenfatter konsekvensene for lokal og regionalt næringsliv og sysselsetting, kommuneøkonomi og reiseliv i anleggsfasen og driftsfasen.

Tabell 0-1 Oppsummering av konsekvenser for lokal og regional sysselsetting, kommuneøkonomi og reiseliv for alternativ 1 og 2

	Alt. 1		**Alt. 2**	
Næringsliv og sysselsetting	**Anleggsfasen**	**Driftsfasen**	**Anleggsfasen**	**Driftsfasen**
Bjerkreim kommune	Middels positiv (++)	Liten positiv (+)	Middels positiv (++)	Liten positiv (+)
Time kommune	Middels positiv (++)	Ubetydelig (0)	Middels positiv (++)	Ubetydelig (0)
Rogaland fylke	Liten positiv (+)	Ubetydelig (0)	Liten positiv (+)	Ubetydelig (0)
Kommuneøkonomi				
Bjerkreim kommune	Ikke vurdert	Svært stor positiv (++++)	Ikke vurdert	Svært stor positiv (++++)
Time kommune	Ikke vurdert	Liten positiv (+)	Ikke gjeldende	Ikke gjeldende
Reiseliv				
Bjerkreim kommune	Noe negativ (-)	Noe negativ (-)	Noe negativ (-)	Noe negativ (-)
Time kommune	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)
Rogaland fylke	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)

1 Innledning

Multiconsult er engasjert av Statkraft for å utarbeide en konsekvensutredning av Mellomstrand og Moifjellet vindkraftverk, i tråd med planprogram og utredningsprogrammet som er fastsatt av henholdsvis NVE, Time kommune og Bjerkreim kommune. Denne rapporten vurderer hvordan tiltaket kan påvirke det lokale og regionale næringslivet, inkludert reiseliv, både i anleggsfasen og driftsfasen. Det legges til grunn at Mellomstrand vindkraftverk ikke vil bli realisert uten Moifjellet vindkraftverk, mens Moifjellet kan realiseres uavhengig av Mellomstrand. For å få fram samlete virkninger av et Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk, er det derfor konsekvensutredet som ett samlet utbyggingsalternativ. Utredningen omfatter dermed to alternativer: ett alternativ som omfatter en samlet utbygging av Moifjellet og Mellomstrand og ett alternativ som kun omfatter Moifjellet vindkraftverk. For alternativet med kun Moifjellet foreligger det en tidligere konsekvensutredning. Denne fagrapporten bygger på et oppdatert og delvis nytt datagrunnlag, ettersom influensområdet er utvidet til også å omfatte Time kommune sammenlignet med grunnlaget for den tidligere utredningen.

Konsekvensutredningen for fagtemaet næringsliv og samfunnsinteresser består av to deler;

- I kapittel 3 gis en samlet utredning av det lokale og regionale næringslivet, inkludert metode- og datagrunnlag, nøkkeltall for kommunene, vurdering av 0-alternativet og en analyse av prosjektets virkninger for verdiskaping, sysselsetting og kommuneøkonomi, samt behov for avbøtende og oppfølgende tiltak.
- I kapittel 4 følger utredningen av lokalt og regionalt reiseliv. Her presenteres metodikk, datagrunnlag, verdivurderinger og kriterier for konsekvensvurdering, etterfulgt av en områdebeskrivelse og vurdering av tiltakets påvirkning på reiselivsaktører, attraksjoner og reiselivets økonomiske betydning.

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) forventer i sin langsiktige kraftmarkedsanalyse (LA25) en økning av kraftforbruket i Norge fram mot 2050 på 56 TWh eller ca. 42 %. Dette er noe lavere enn Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) forventet i LA23 (omtalt i tidligere KU for Moifjellet), som følge av usikkerhet om utviklingen i ny norsk industri. Det økte forbruket forventes dekt hovedsakelig av havvind og vindkraft på land, der sistnevnte forventes å vokse med om lag 17 TWh i Norge fram mot 2050.

Det ble i 2005 meldt oppstart for et «Moi-/Laksesvelafjellet vindkraftverk» med et planområde på 11,9 km^2. NVE ga konsesjon i 2009, i en felles behandling av sju vindkraftsøknader i samme region. Av de øvrige fikk tre konsesjon og tre fikk avslag. For Moi-/Laksesvelafjellet vindkraftverk reduserte NVE planområdet og maksimal installert effekt ift. konsesjonssøknaden, og ga vilkår om bl.a. for- og etterundersøkelser for hubro og trekkende rovfugl. Det var omsøkt inntil 180 MW for 57 vindturbiner, NVE reduserte til 150 MW, tilsvarende 47–48 vindturbiner.

NVEs konsesjonsvedtak i 2009 ble påklaget for alle de sju vindkraftverkene. I juli 2012, etter klagebehandling, valgte Olje- og energidepartementet (OED) å ikke gi konsesjon til Moi-/Laksesvelafjellet vindkraftverk.

Statkraft mener at et Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk vil ha store fordeler sett fra et teknisk-økonomisk ståsted, og kan gi et samfunnsmessig viktig bidrag til å dekke opp noe av behovet for mer fornybar kraft i Norge og Europa. Samtidig vil flere forhold som trekkes fram i begrunnelsen for avslaget i 2012 fortsatt gjelde. Statkraft har på grunnlag av ny kunnskap siden 2012, og en ny konsekvensutredning,

forsøkt å finne en oppdatert utbyggingsløsning der fordelene klart overstiger ulempene, slik at planmyndigheten stadfester en områderegulering og konsesjonsmyndigheten innvilger konsesjon.

En positiv holdning fra kommuner og grunneiere står sentralt når Statkraft nå velger å søke på nytt om et vindkraftverk på Moifjellet og Mellomstrand.

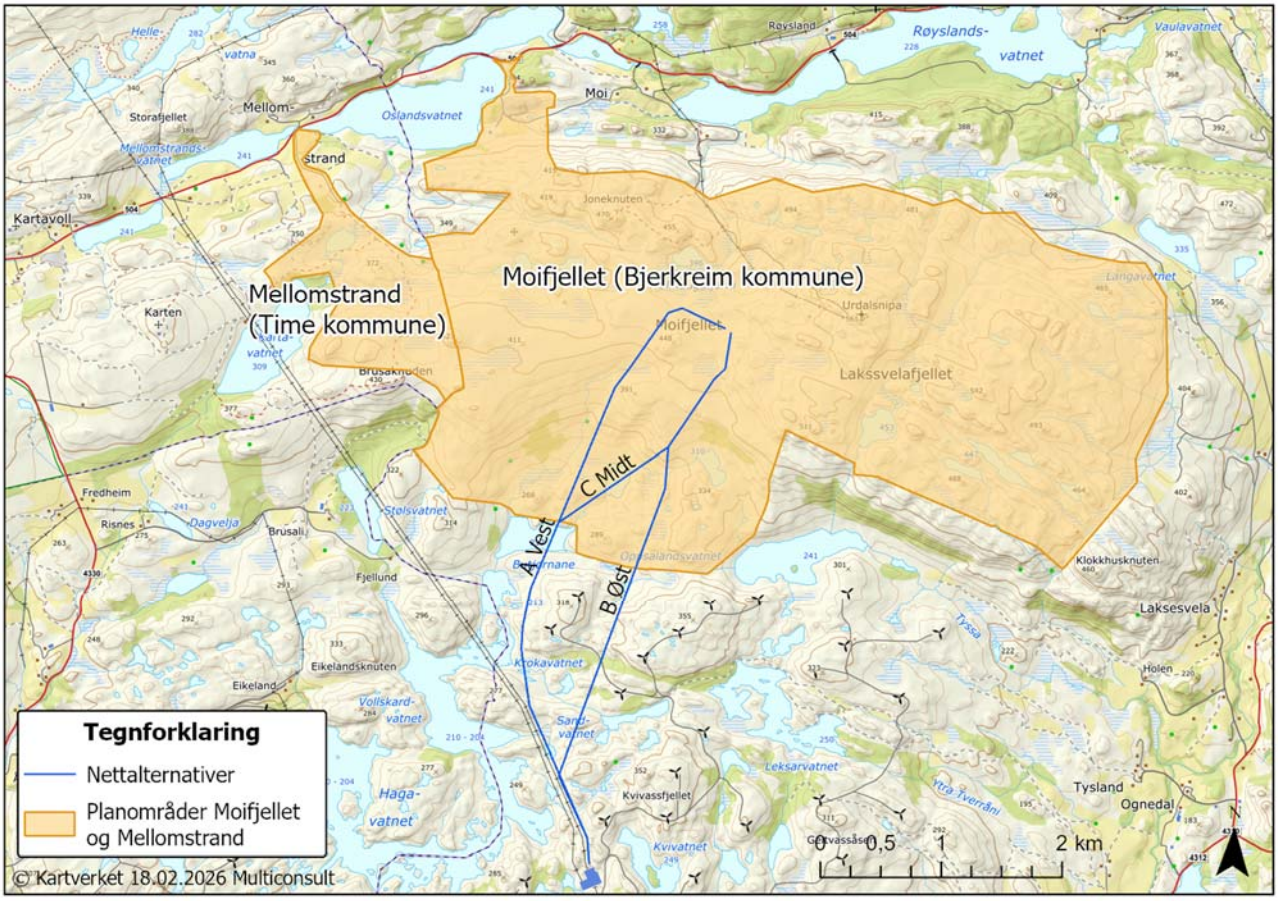
I forbindelse med konsesjonssøknaden for Moi–Laksesvelafjellet vindkraftverk vurderte NVE de lokale og regionale virkningene slik: «Tiltaket vil ha en positiv økonomisk virkning for Bjerkreim kommune, og for lokale og regionale bedrifter. Bygging, drift og vedlikehold av tiltaket vil bidra til økt sysselsetting og kjøp av varer og tjenester lokalt og regionalt».

1.2 Prosjektmål

Målet med prosjektet er å øke fornybar energiproduksjon i Norge samtidig som miljøkonsekvensene reduseres til et minimum..

1.3 Planområdet

De to tilliggende planområdene ligger i henholdsvis Bjerkreim kommune (Moifjellet) og i Time kommune (Mellomstrand), med hver sin prosess for områderegulering etter plan- og bygningsloven.

Figur 1-1: Planområder for Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk. Omsøkte alternativer for nettilknytning mot Bjerkreim transformatorstasjon i sør er vist til orientering.

2 Tiltaksbeskrivelse og alternativer

2.1 Føringer og planer for området

2.1.1 Kommuneplan

Gjeldende plan i Bjerkreim kommune er i hovedsak kommuneplanens arealdel 2014–2016, vedtatt 23.9.2015, mens gjeldende plan i Time kommune i hovedsak er kommuneplanens arealdel 2018–2030, vedtatt 15.6.2021. Det meste av arealet i begge kommuner er utlagt til landbruks-, natur- og friluftsformål samt reindrift (LNFR-område, men ikke reindrift i området). Arealformål bruk og vern av sjø og vassdrag samt råstoffutvinning inngår også. Deler inngår i hensynssoner for drikkevann (Hagavatnet med nedbørfelt i sørvestre del av planområdet), vassdrag, skredfare, kulturminner og høyspenningsanlegg.

2.1.2 Gjeldende reguleringsplaner

Nordvestre del av planområdet i Time kommune er i berøring med reguleringsplanene «Masseuttak ved Oslandsvatnet» vedtatt 14.12.2004 og «Detaljregulering for fv. 504 Buevegen, Osland–Skrettingland vedtatt 3.10.2023. For førstnevnte er masseuttaket utført og avsluttet.

På nordsida av fjellet i Bjerkreim kommune omfatter planområdet hele gjeldende reguleringsplan «Moi brudd og massetak» vedtatt 27.11.2006 og oppdatert 18.1.2024. Her ligger et steinbrudd drevet av Risa AS hvor det produseres pukk og grus. Vest og sør i det regulerte området er det et avsluttet uttak av sand og grus som dels er i bruk til jordbruk og dels av bedriften Archer AS som produserer sprengstoffprodukter til offshore oljeindustri.

Se nærmere omtale i fagutredning mineralressurser vedrørende steinbrudd og mineralressurser.

2.2 Dagens miljøtilstand og nullalternativet (alternativ 0)

Nullalternativet er sammenligningsgrunnlaget for konsekvensutredningen, og er forventet situasjon i influensområdet i sammenligningsåret dersom tiltaket ikke blir gjennomført. Sammenligningsåret er året tiltaket kan være realisert, iht. tidsplanen er dette i 2030. Nullalternativet inkluderer nåværende miljøtilstand samt vedtatte planer for området som det er grunn til å tro vil bli gjennomført fram til sammenligningsåret.

Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk ligger inn mot møtepunktet mellom Bjerkreim kommune i øst, Time kommune i nordvest og Hå kommune i sørvest. Området inngår i Høg-Jæren, de høyereliggende (over ca. 120 moh.) heiområdene med mye nakent fjell og sparsomt morenedekke like øst for det flate Låg-Jæren, Norges største lavslette med mektig morenedekke og intensiv landbruksdrift. Planområdet og landskapet rundt er preget av relativt fattige lyngheier med småskala jordbruksarealer i dalene. Bebyggelsen består av spredte gårder av varierende størrelse og mindre tettsteder. E39 går øst for planområdet. En 300 kV og en 132 kV kraftledning går parallelt vest for planområdet. I sør ligger Bjerkreim vindpark søndre klynge med 70 vindturbiner, i nord Stigafjellet vindkraftverk med 7 vindturbiner og Måkaknuten vindkraftverk med 22 vindturbiner, i vest Høg-Jæren vindkraftverk med 32 vindturbiner. Moifjellet er høyere enn det nærmeste omlandet, særlig mot Mellomstrand og Låg-Jæren i vest og sør, og man må ca. 15 km mot øst og nord før fjellene blir enda høyere. Bjerkreimsenderen på Urdalsnipa, sentralt og høyeste punkt (561 moh.) i planområdet, er synlig fra et stort omland. Fjellet er preget av langsgående, knudrete rygger fra sørøst mot nordvest, mest markert i øst, med et titalls mindre vatn spredd utover. Sørvestre del av planområdet inkluderer et lavereliggende areal omkring 300 moh. mellom Moifjellet og Bjerkreim vindpark søndre klynge. Planområdet i Time kommune går fra lyngkledde hauger omkring 400 moh. i sørøst til jordbruksarealer ned mot Mælandsvatnet (241 moh.) og fv. 504 i nordvest. Fra fylkesveien går det en landbruksvei oppover i planområdet. Med unntak av vei og kraftledning til senderen på

Urdalsnipa er det lite inngrep i høyereliggende deler av planområdet. Avstander til veier og kraftledninger mv. gjør at det er et gjenværende INON-område sone 2 (1–3 km fra tyngre inngrep) på 3,65 km^2 sør for Urdalsnipa, hovedsakelig mot sørvest.

Utover reguleringsplaner beskrevet i 2.1.2 er det ikke vedtatte eller andre forslag til planer for nye utbygginger i planområdet. Omkring planområdet er det i Bjerkreim kommune utlagt arealer til framtidig næringsvirksomhet og til nåværende og framtidig, offentlig eller privat tjenesteyting nord for Røyslandsvatnet. I Time kommune er det et par reguleringsplaner for massetak ved Kartavoll, og det er gitt byggetillatelse til en skulptur (MUTE) på Karten. I Hå kommune er det ikke nærliggende reguleringsplaner eller utbyggingsformål i arealdelen (utenom areal for Bjerkreim vindpark).

Det er såpass kort tid fram til 2030 at det ikke forventes merkbare endringer i området som følge av klimaendringer. Det forventes fram til sammenligningsåret 2030 at fv. 504 oppgraderes iht. vedtatt detaljregulering, at steinbruddet i «Moi brudd og massetak» blir noe utviklet iht. sin detaljregulering og at skulpturen MUTE er satt opp på Karten, men ellers ikke særlige endringer innenfor eller inntil planområdet. Nullalternativet settes på denne bakgrunn til likt med dagens miljøtilstand, med tillegg av disse tiltakene.

2.3 Alternativer som utredes

Det er to alternativer for Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk:

1. Alternativ 1 Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk, omfatter planområdet for Moifjellet i Bjerkreim kommune og planområdet for Mellomstrand i Time kommune, med adkomstvei fra Mellomstrand i Time kommune.
2. Alternativ 2 Moifjellet vindkraftverk, omfatter planområdet for Moifjellet i Bjerkreim kommune, med adkomstvei vest for Moi i Bjerkreim kommune.

Alternativene som utredes framkommer av kartene i figur 2-1 og figur 2-2.

Konsekvensene av alternativ 1 synliggjør sumvirkningene av Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk. Differansen mellom de to alternativene gir tilleggsvirkningene Mellomstrand vindkraftverk tilfører det allerede omsøkte Moifjellet vindkraftverk.

Det er utarbeidet en utredningsløsning for utbygging etter alternativ 1 og alternativ 2 som er grunnlaget for konsekvensutredningen, og som beskriver en realistisk, teknisk gjennomførbar utbygging basert på tilgjengelig teknologi i dag. Utredningsløsningen inkluderer turbinposisjoner, sjablongmessige (ikke tilpassete) kranoppstillingsplasser, planlagte veilinjer, samt mulige/foreløpige plasseringer av transformatorstasjon, driftsbygg, massetak og rigg-/lagerområder.

Det presiseres at nettilknytningen med sine tre alternative framføringer ikke inngår i tiltaket som konsekvensutredes, da denne er omsøkt i en separat nettkonsesjonssøknad.

2.3.1 Alternativ 1 Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk

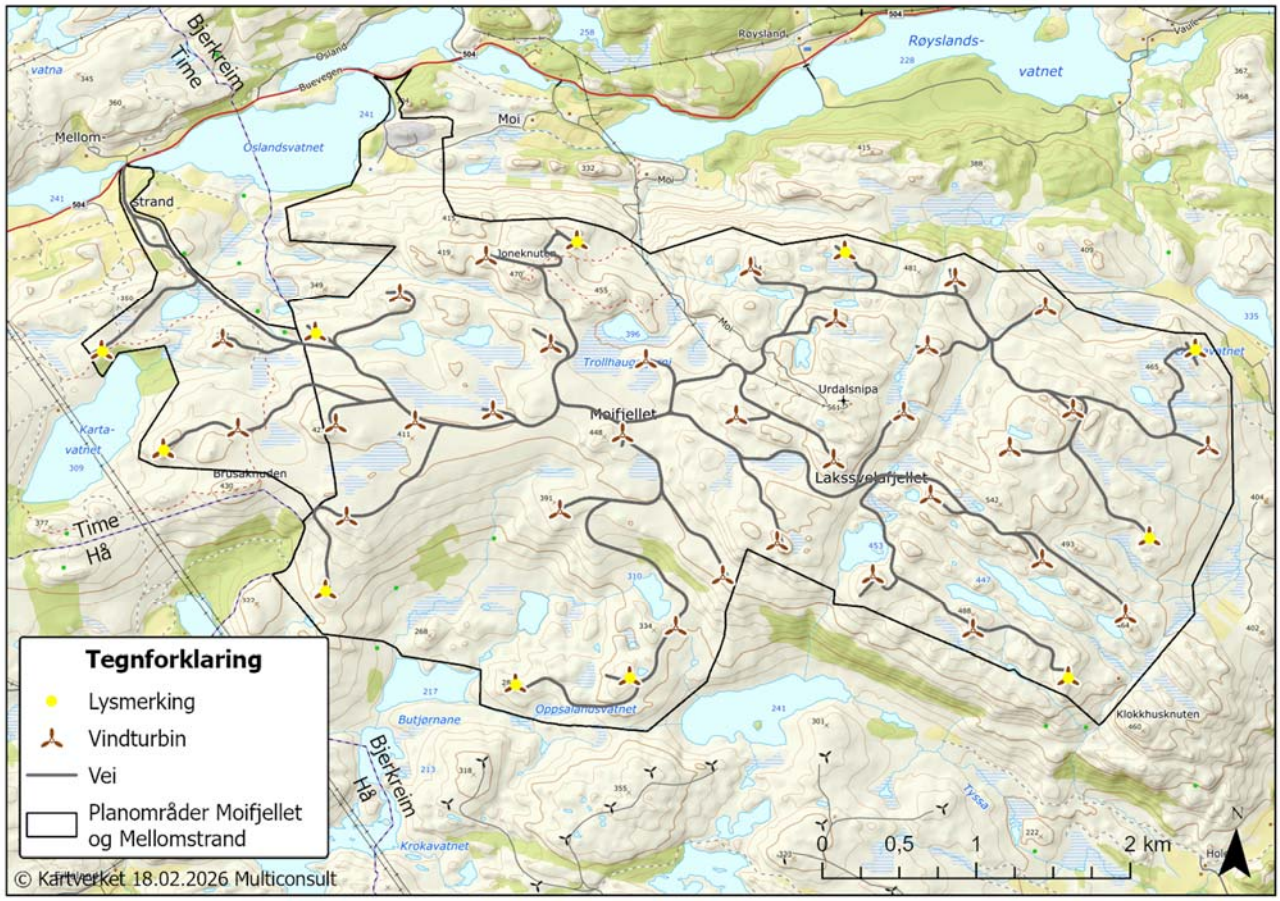
Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk omfatter et todelt planområde på totalt 17,5 km^2, bestående av planområdet for områderegulering av Moifjellet vindkraftverk i Bjerkreim kommune på 16,0 km^2, og planområdet for områderegulering av Mellomstrand vindkraftverk i Time kommune på 1,4 km^2. Planområdene ligger i Rogaland fylke.

Lokasjonen er valgt på bakgrunn av særdeles gode vindforhold, ledig kapasitet i strømnettet, korte avstander til ilandføringssted, offentlig vei og tilknytningspunkt til kraftnettet, samt moderat terrengkompleksitet. Det ligger eksisterende vindkraftverk mot nord, sør og vest.

Utredningsløsningen som ligger til grunn for konsekvensutredningen omfatter:

- Adkomstvei i Time kommune, fra fv. 504 øst for Mælandsvatnet og til internveinett vest for Legetjørn, med midlertidig rigg- og lagerområde langs denne. De første ca. 0,8 km vil gå gjennom innmark, mens øvre del vil være en ny vei i utmark. Det vurderes to ulike, alternative traséer for adkomstveien:
    - i: Fortsette rett fram i ny trasé fra sving ved landbruksbygg, for så å dreie tilbake inn på eksisterende vei før plantefelt med sitkagran. Total lengde 2,1 km.
    - ii: Følge eksisterende vei så langt denne går. Total lengde 2,1 km.
- Internveier med ca. 33 km i Bjerkreim kommune og 3 km i Time kommune (inkl. tilknytning til internvei i Bjerkreim)
- 42 vindturbiner med opptil 200 m totalhøyde, med fundamenter og kranoppstillingsplasser
- Jordkabler i internveier fra vindturbiner fram til ny Moifjellet transformatorstasjon
- Sentral transformatorstasjon på Moifjellet
- To alternative plasseringer for driftsbygg:
    - Langs adkomstvei i Mellomstrand / Time kommune
    - Sentralt oppe på Moifjellet, øst på Botnabringane
- Masseuttak/steinbrudd for veier og plasser

Totalt berørt areal (inkludert adkomstvei) før istandsetting er 1055–1140 dekar. Etter istandsetting er det anslått til 310–360 dekar permanent areal. Av dette omfatter Mellomstrand vindkraftverk 122–130 dekar før istandsetting og 32–38 dekar etter istandsetting.

Figur 2-1: Alternativ 1 Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk. Forventet perimeter hinderlysmerking er vist.

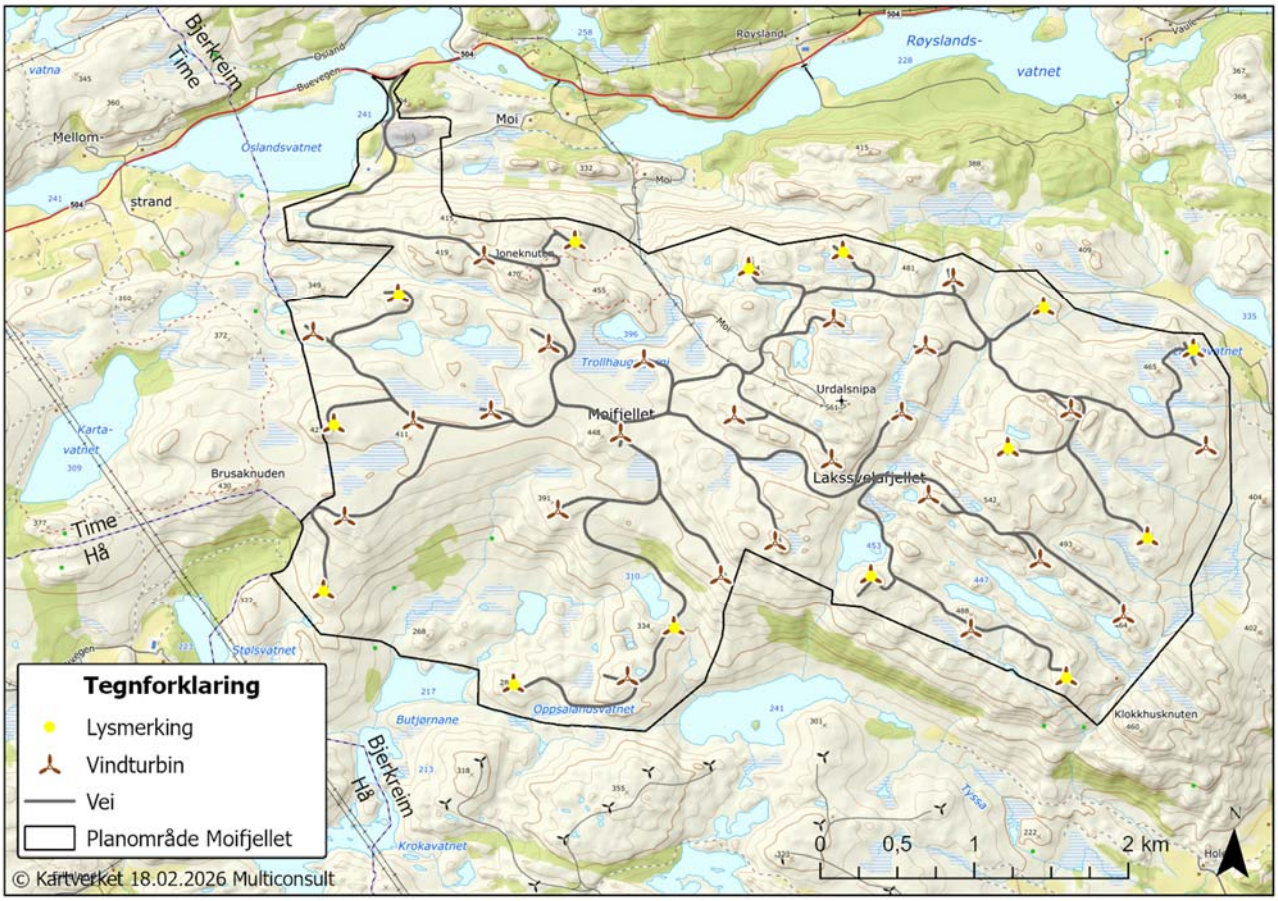
2.3.2 Alternativ 2 Moifjellet vindkraftverk

Moifjellet vindkraftverk omfatter et planområde for områderegulering på totalt 16,0 km^2 i Bjerkreim kommune, Rogaland fylke. Lokasjonen er valgt på bakgrunn av særdeles gode vindforhold, ledig kapasitet i strømnettet korte avstander til ilandføringssted, offentlig vei og tilknytningspunkt til kraftnettet, samt moderat terrengkompleksitet. Det ligger eksisterende vindkraftverk mot nord, sør og vest.

Utredningsløsningen som ligger til grunn for konsekvensutredningen omfatter:

- Adkomstvei i Bjerkreim kommune, fra fv. 504 øst for Oslandsvatnet. Omkring 350 m vil kunne følge dagens vei inn til «Moi brudd og massetak», like øst for Oslandsvatnet, hvor det også er aktuelt å plassere midlertidig rigg- og lagerområde. Total lengde vil bli ca. 2,6 km fram til internveinettet.
- Internveier ca. 33 km
- 38 vindturbiner med opptil 200 m totalhøyde, med fundamenter og kranoppstillingsplasser
- Jordkabler i internveier fra vindturbiner fram til ny Moifjellet transformatorstasjon
- Sentral transformatorstasjon på Moifjellet, mellom Svarteknut og Knudane
- Sentralt driftsbygg på Moifjellet, øst på Botnabringane
- Masseuttak/steinbrudd for veier og plasser

Totalt berørt areal (inkludert adkomstvei) før istandsetting er ca. 1050 dekar. Etter istandsetting er det anslått til ca. 370 dekar permanent areal (ca. 2,2 % av planområdet).

Figur 2-2: Alternativ 2 Moifjellet vindkraftverk. Forventet perimeter hinderlysmerking er vist.

2.3.3 Andre vurderte alternativer

Se konsesjonssøknaden for Moifjellet vindkraftverk for nærmere omtale av skrinlagte, tidligere alternativer for adkomstvei.

2.3.4 Anleggsgjennomføring

Anleggsperioden er beregnet til to år. Det første året vil benyttes til etablering av veier, kranoppstillingsplasser og fundamenter, det andre året til turbinmontasje, idriftsettelse, testing og istandsetting. Etablering av transformatorstasjon og luftledning vil skje parallelt med annet anleggsarbeid, og er beskrevet i separat konsesjonssøknad for nettanlegg.

Midlertidig riggområde og midlertidig lagerområde for turbinkomponenter vil fortrinnsvis bli plassert ved adkomstveien, grå arealer vil bli benyttet så langt det er mulig. Midlertidig brakkerigg for personell vil avklares nærmere som del av anskaffelsesprosessen og i dialog med aktuelle leverandører.

2.4 Utredningskrav

Konsekvenser for alle fagtemaene utredes i henhold til planprogram og utredningsprogrammet som er fastsatt av henholdsvis NVE, Bjerkreim og Time kommune. Utredningskrav som er gjeldende for fagtema lokalt og regionalt næringsliv er fastsatt planprogrammet, og supplerende krav stipulert utredningsprogrammet. Tabell 2-1 presenterer utredningskravene.

Tabell 2-1 Utredningskrav for temaet lokalt og regionalt næringsliv

Dokument	Beskrivelse	Metode
Vedtatt planprogram Bjerkreim kommune 14.05.2024	Tiltakshaver skal beskrive antatt behov for varer og tjenester, herunder nye arbeidsplasser, lokalt og regionalt i anleggs- og driftsfasen. Reiselivsnæringen i influensområdet skal beskrives, og det skal vurderes hvordan tiltaket kan påvirke lokalt og regionalt næringsliv, herunder reiselivsnæringen og sysselsetting og verdiskaping.	Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes for informasjon om dagens situasjon og planlagte aktiviteter/utbygginger. Videre skal utredningen basere seg på erfaringer fra norske vindkraftverk i drift.
Vedtatt planprogram Time kommune datert 19.06.2025	• Beskrive antatt behov for varer og tjenester, herunder nye arbeidsplasser, lokalt og regionalt i anleggs- og driftsfase. • Beskrive reiselivsnæringen i influensområdet. • Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke lokalt og regionalt næringsliv, herunder reiselivsnæringen og sysselsetting og verdiskaping.	Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes for informasjon om dagens situasjon og planlagte aktiviteter/utbygginger.
Utredningsprogram Mellomstrand vindkraftverk. Datert 30.10.25	NVE fastsetter med dette utredningsprogram for Mellomstrand vindkraftverk. NVEs fastsatte utredningsprogram består av kapittel 5 i Statkrafts forslag til plan- og utredningsprogram av 20. mai 2025, som vedtatt av Time kommune.	
Utredningsprogram Moifjellet vindkraftverk. Datert 26.07.24	Tiltakshaver skal: • Beskrive antatt behov for varer og tjenester, herunder nye arbeidsplasser, lokalt og regionalt i anleggs- og driftsfasen. • Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke lokalt og regionalt næringsliv, herunder sysselsetting og verdiskaping. • Beskrive reiselivsnæringen i influensområdet, og vise viktige attraksjoner/områder for reiselivet på kart. • Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke lokalt og regionalt reiseliv og turisme.	Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes for informasjon om dagens situasjon og planlagte aktiviteter/utbygginger. Der reiselivet er knyttet til landskap, friluftsliv, kulturminner, naturmangfold osv., skal utredningen bygge på informasjon fra de respektive temautredningene.

	• Beskrive hvordan tiltaket kan påvirke kommuneøkonomien gjennom eiendomsskatt, produksjonsavgift og naturressursskatt. • Beskrive hvordan tiltaket vil kunne påvirke eiendomsverdi i influensområdet	

Det er her viktig å presisere at tiltakets eventuelle påvirkning på eiendomsverdien i influensområdet ikke utredes av Multiconsult og er dermed ikke en del av denne rapporten. Kravet om utredning av naturressurskatt er ikke lenger gjeldende for vindkraft på land, jamført Prop 2 LS (2023-2024), og følgelig ikke vurdert.

Besvarelse av utredningskrav
Utredningsprogrammet for fagtemaet lokalt og regionalt næringsliv, inkludert reiseliv og kommuneøkonomi, er besvart gjennom en samlet vurdering av tiltakets virkninger i anleggs- og driftsfasen. Utredningen omfatter vurderinger av antatt behov for varer og tjenester, sysselsetting og verdiskaping lokalt og regionalt, samt kommunale inntekter knyttet til eiendomsskatt og produksjonsavgift. Reiselivsnæringen i influensområdet er beskrevet, herunder sentrale reiselivsaktører/attraksjoner, som også er vist på kart. Vurderingene bygger på tilgjengelig informasjon, statistikk og etterprøvingsstudier, samt dialog med lokale og regionale myndigheter og nærings- og reiselivsaktører. Der reiselivet er knyttet til landskap, friluftsliv, natur- og kulturverdier, er vurderingene sett i sammenheng med relevante temautredninger. Utredningen er gjennomført i tråd med kravene i fastsatt planprogram og utredningsprogram.

3 Lokalt og regionalt næringsliv

3.1 Metode og datagrunnlag

Denne delen av utredningen er basert på en forenklet prosedyre egnet for de samfunnsmessige vurderingene. Sysselsetting, næringsliv, tjenestetilbud og kommuneøkonomi i Time og Bjerkreim kommune beskrives først kort. Deretter følger en vurdering av prosjektets mulige virkninger på disse størrelsene i anleggs- og driftsfasen. I den grad det finnes faglig belegg og datagrunnlag for det vil virkningene tallfestes.

Verdiskaping på regionalt og lokalt nivå i anleggsfasen knytter seg til den delen av prosjektets samlede investeringskostnader som tilfaller regionale og lokale aktører gjennom kontrakter for produksjon, bygge- og anleggsarbeider samt leveranser av varer og tjenester. Dette omfatter både direkte kontrakter med regionale og lokale leverandører, og lokale og regionale leveranser til nasjonale og internasjonale hovedleverandører. Forventet størrelse på lokal verdiskaping estimeres ved overføring av tall fra tilsvarende vindkraftutbygginger, korrigert for størrelse og struktur i lokalt næringsliv, samt ledig kapasitet i den lokale økonomien.

Videre estimeres forventede inntektsstrømmer til kommunen basert på vindkraftverkets produksjon og verdi som presentert i tiltaksbeskrivelsen i henhold til gjeldende regler og praksis. Dette inkluderer primært eiendomsskatt og produksjonsavgift. Grunnrenteskatt ble innført for konsesjonspliktige vindkraftverk på land fra og med inntektsåret 2024 og vil være gjeldende for Mellomstrand og Moifjellet vindkraftverk. Grunnrenteskatten fordeles mellom statlig og kommunal sektor etter nøklene i rammetilskuddet til kommunene, og går dermed ikke direkte til vertskommunene[1]. Derfor er ikke konsekvens av grunnrenteskatt på de berørte kommunenes økonomi vurdert.

De samlede indirekte konsekvensene av utbyggingen av Mellomstrand og Moifjellet kraftverk knyttet til økt krafttilgang, kraftforsyningssikkerhet og overordnede samfunnsøkonomiske aspekter (reduserte tap i nettet, innvirkning på kraftpriser etc.) utredes ikke i denne rapporten. Her vurderes, i tråd med kravene i utredningsprogrammet, bare mulige lokale og regionale effekter av utbyggingen som beskrevet i tiltaksbeskrivelsen.

Virkninger for landbruk inngår ikke i denne fagutredningen, for å unngå dobbelttelling, men behandles i en egen fagrapport som vurderer tiltakets påvirkning på landbruk i influensområdet. Landbruk omtales her kun der det er nødvendig for å gi kontekst for næringslivet i influensområdet og i forbindelse med grunneierkompensasjon.

3.1.1 Influensområdet

Planområdet er det samme for alle fagtema. Området der virkninger forventes å kunne opptre utgjør influensområdet for det aktuelle fagtemaet. For dette fagtemaet opereres det med to geografiske nivåer – lokalt og regionalt. Det lokale influensområdet omfatter de kommunene der tiltaket er lokalisert eller har direkte tilknytning.

For kommuneøkonomi avgrenses influensområdet administrativt til de kommunene som direkte berøres av tiltaket gjennom skatteinntekter.

- For alternativ 1 omfatter influensområdet Bjerkreim og Time kommuner.
- For alternativ 2 omfatter influensområdet Bjerkreim kommune.

[1] (Finansdepartementet, 2023)

For lokalt næringsliv og reiseliv omfatter dette Bjerkreim og Time kommune for alternativ 1. For alternativ 2 er dette primært Bjerkreim kommune, men Time kommune inngår likevel i det lokale influensområdet for næringsliv og reiseliv, da virkninger av etterspørsel etter varer og tjenester samt reiselivsstrømmer ikke begrenses av kommunegrenser.

På regionalt nivå defineres influensområdet som Rogaland fylke. Dette omfatter dermed tilgrensende kommuner som Gjesdal, Hå og Eigersund, som kan forventes å oppleve virkninger knyttet til næringsliv og sysselsetting. På regionalt nivå vurderes kun virkninger for næringsliv, reiseliv og sysselsetting.

3.1.2 Vurdering av mulige virkninger

Vurdering av virkninger er, der det er faglig belegg for det gjort på kvalitativt grunnlag etter konsulentens skjønn. Der det er faglig forsvarlig å kvantifisere forventede virkninger har tabellen under tjent som veiledende i vurderingene.

Tabell 3-1 Kriterier for konsekvensvurdering av tema næringsliv og samfunnsinteresser. Farger samsvarer med skala for konsekvenssetting iht. M-1941 (Miljødirektoratet, 2025).

Vurdering	Kriterium (omtrentlig)	Symbol/farge
Svært stor positiv konsekvens	> 10 prosent av dagens verdi	++++
Stor positiv konsekvens	+ 5-10 prosent av dagens verdi	+++
Middels positiv konsekvens	+ 1-5 prosent av dagens verdi	++
Liten positiv konsekvens	+ 0,5-1 prosent av dagens verdi	+
Ubetydelig / ingen konsekvens	-0,5-0,5 prosent av dagens verdi	0
Liten negativ konsekvens	-0,5-1 prosent av dagens verdi	-
Middels negativ konsekvens	- 1-5 prosent av dagens verdi	- -
Stor negativ konsekvens	-5-10 prosent av dagens verdi	---
Svært stor negativ konsekvens	< -10 prosent av dagens verdi	----

3.1.3 Datagrunnlag

Vurderingene i denne rapporten baserer seg, i tillegg til konsulentens erfaring, på datagrunnlaget som presentert i det følgende. Konsulterte interessenter i kildeoversikten representerer de interessentene som har ønsket å gi innspill til utredningen, og ikke den fullstendige listen over interessenter som har blitt kontaktet.

Tabell 3-2 Oversikt over hovedgrunnlag for datakilder.

#	Kilde	Datatype
1	Årsmelding og regnskap for Bjerkreim og Time kommune	Årsrapport inkl. driftsregnskap
2	Samfunnsmessige virkninger av vindkraftverk. En etterprøving av fire vindkraftverk. Norconsult & Agenda Kaupang, 2016.	Erfaringstall for lokal og regional verdiskaping fra norske vindkraftverk.
4	Norges vassdrags- og energidirektorat	Informasjon og litteraturgjennomgang om verdiskapning forbundet med vindkraftutbygging.

#	Kilde	Datatype
5	www.ssb.no	Diverse nøkkeltall for sysselsetting og kommuneøkonomi i det lokale og regionale influensområdet.
6	www.nav.no	Arbeidsmarkedsstatistikk for kommunene og Rogaland fylke.
7	Utredningsgruppen i Multiconsult	Erfaringer og lokalkunnskap Diverse kart og arealplaner for kommunene
8	Intervju og innspill: - Per epost fra Bjerkreim Næringsforening 19.08.2024 - Digitalt møte med New Kaupang 05.06.2024 - Per epost fra kommunikasjonssjef i Time kommune 08.10.2025 - Per telefon fra kulturkontoret i Bjerkreim kommune 28.08.2024 - Per epost fra næringsutvikler i Bjerkreim kommune 16.01.2026	Bakgrunnsinformasjon om lokalt og regionalt næringsliv

3.2 Nøkkeltall for kommunene

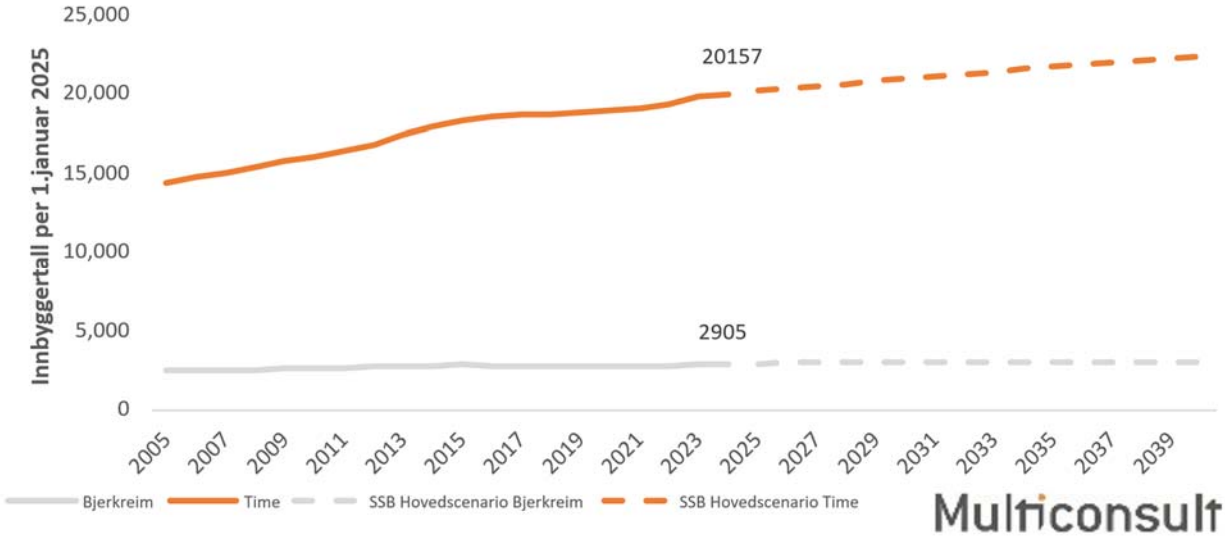
Dette avsnittet presenterer kort nøkkelinformasjon om Bjerkreim kommune, samt en sammenligning av utvalgte nøkkeltall på kommunalt, regionalt og nasjonalt nivå.

3.2.1 Innbyggertall

Bjerkreim kommune hadde et samlet innbyggertall på 2 905 innbyggere per 2025, som illustrert i Figur 3-1. Dette er en netto økning på 322 innbyggere, tilsvarende 12 prosent, de siste 15 årene. I sitt hovedscenario for befolkningsframskrivinger mot 2040 forventer SSB at befolkningstallet i Bjerkreim vil fortsette å øke til 3 038 personer, en økning på 5 prosent fra dagens nivå. Det er en netto innflytting til kommunen, hovedsakelig flyktninger fra Ukraina[2].

Time kommune hadde i 2025 et innbyggertall på 20 157 personer. Kommunen har hatt en sterk befolkningsvekst de siste 15 årene, med en økning på 4 080 innbyggere, tilsvarende 25 prosent. Fram mot 2040 ventes befolkningen å fortsette å øke, men i et mer moderat tempo enn tidligere. Innbyggertallet anslås til 22 401 personer i 2040, noe som tilsvarer en vekst på rundt 11 prosent fra dagens nivå.

[2] (Bjerkreim kommune, 2023)

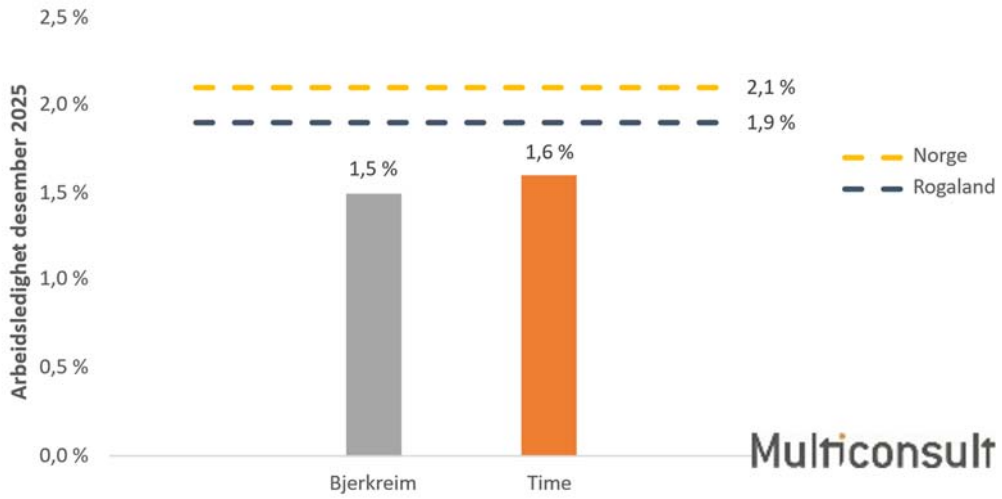
Figur 3-1. Innbyggertall i influensområdene per 1. januar 2025, og SSB sin framskrivning mot 2040[3].

Demografiske prognoser viser en betydelig økning i andelen eldre innbyggere i begge kommunene. I 2025 utgjorde personer over 67 år om lag 16 prosent av befolkningen i Bjerkreim og 14 prosent i Time. Framskrivninger indikerer at gjennomsnittsalderen vil stige, og andelen eldre forventes å øke til over 23 prosent i Bjerkreim og 20 prosent i Time innen 2040. Dette vil dette medføre reduksjon i arbeidsstyrken i kommunen, med tilhørende nedgang i skatteinngangen og økninger i kostnader knyttet til eldreomsorg.

3.2.2 Næringsliv og sysselsetting

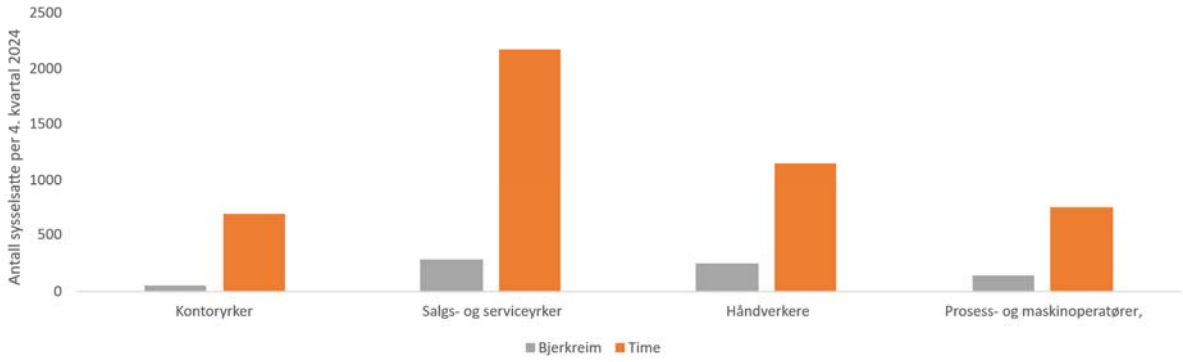
Både Bjerkreim og Time kommune har en lavere arbeidsledighet enn resten av fylket og landet, på henholdsvis 1,5 og 1,6 prosent av arbeidsstyrken, som illustrert i Figur 3-2. Arbeidsmarkedet holder seg relativt stabilt, med en høy andel av befolkningen i arbeid. Selv om forskjellige indikatorer på arbeidsledighet kan gi noe varierende bilder, er det liten tvil om at ledigheten er lav historisk sett. Dette antyder at det lokale og regionale næringslivet under normale forhold kan ha begrenset kapasitet til å absorbere en betydelig og vedvarende økning i etterspørsel. Det er likevel verdt å merke seg at det regionale arbeidsmarkedet er spesielt utsatt dersom aktivitetsnivået i oljeindustrien skulle gå ned. I 2014 resulterte fallende oljepriser og investeringer til nedgangskonjunktur i landet generelt, med en spesielt kraftig økning i antall arbeidsledige i oljenæringen i Rogaland[4]. I senere år har den norske olje- og gassindustrien fått ny vind i seilene, med høyt investeringsnivå som bidrar positivt til sysselsetting og økonomisk vekst også i Rogaland[5]. Samtidig er det verdt å merke seg at en økende etterspørsel etter arbeidskraft fra oljeindustrien reduserer arbeidskraftreserven, noe som potensielt kan fortrenge tilgang til nødvendig kompetanse og arbeidskraft i andre sektorer i regionen[6].

[3] SSB tabell 07459 og 14288, hentet januar 2025
[4] (Inger Cathrine Kann et al., 2018)
[5] (Ståle Mæland, 2023)
[6] (Ketil Barkved, pers.mmd)

Figur 3-2.Registrert arbeidsledighet per desember 2025 i Bjerkreim, Time, Rogaland fylke og Norge[7]

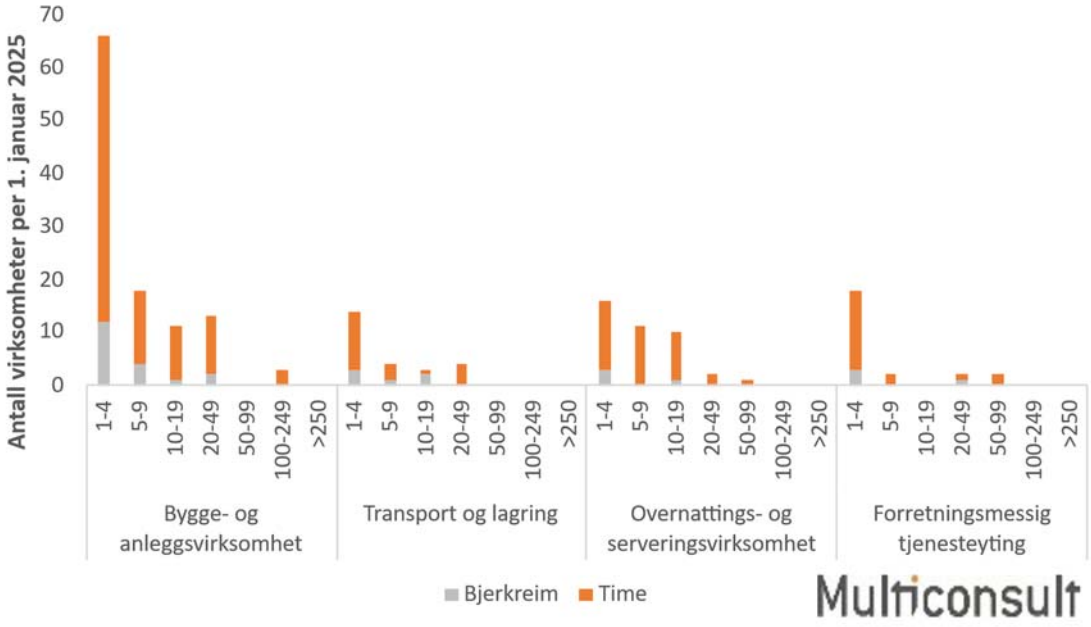
I tillegg til den generelle ledige kapasiteten i økonomien er det interessant å studere strukturen i den eksisterende arbeidsstyrken, som presentert i figuren under. Her fremgår det at Bjerkreim kommune har 381 ansatte i sekundærnæringene[8] omtrent 24 prosent av de sysselsatte i kommunen. Time kommune, med et langt høyere befolkningstall, har et høyere antall ansatte i disse næringene, totalt 1 912 sysselsatte. Sysselsettingen i disse næringene gir en indikasjon på tilgjengelig kompetanse lokalt som kan benyttes i forbindelse med tiltaket. Det finnes kapasitet til å påta seg arbeid knyttet til utbyggingen av tiltaket lokalt, men at dette vil avhenge av prosjektets omfang og krav til spesialisert kompetanse.

Figur 3-3. Lønnstakere etter relevante yrkestype i det lokale influensområdet per fjerde kvartal 2024[9]

Både Bjerkreim og Time kommune er tradisjonelle landbrukskommuner, der verdiskaping i primær- og sekundærnæringer utgjør en viktig del av den økonomiske aktiviteten. Time kommune er en av de mest jordbruksintensive kommunene i Norge, da om lag 46 prosent av det totale arealet benyttes til jordbruk[10]. Figur 3-4viser antall virksomheter i næringer som vil være spesielt relevant for prosjektet, sortert etter størrelse.

[7] (NAV,2024)
[8] Omfatter håndverkere, prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere, m.m
[9] SSB tabell 11619, hentet desember 2025
[10] http://bondebladet.no/jordbruk-og-husdyr-i-time-birkenes-og-steinkjer-slik-skiller-kommunene-seg-ut/s/5-150-122853

Figur 3-4. Antall virksomheter per 1.januar 2025, etter antall ansatte, i nøkkelnæringer[11]

Det finnes flere små og mellomstore entreprenørbedrifter innen bygg- og anleggsvirksomhet i Bjerkreim kommune. Et lokalt selskap har blant annet levert grus til Bjerkreim vindkraftverk. Produksjons- og entreprenørbedrifter innen bygg og anlegg baserer imidlertid en stor del av sitt forretningsgrunnlag på oppdrag og aktiviteter utenfor kommunen. Videre har en internasjonal vindturbinleverandør etablert et servicesenter i Bjerkreim kommune, og sysselsetter om lag 10–15 personer[12]. Virksomheten er knyttet til drift og vedlikehold av vindkraftverk i regionen der selskapet har levert turbiner.

Time kommune har, også som følge av et betydelig høyere folketall enn Bjerkreim, et mer omfattende næringsliv målt i antall virksomheter. Figuren viser at kommunen har et betydelig antall foretak innen bygge- og anleggsvirksomhet, hovedsakelig små og mellomstore bedrifter, men også enkelte større virksomheter sammenlignet med Bjerkreim. Dette indikerer en bredere lokal og regional kapasitet innen entreprenør- og anleggsrelatert virksomhet. Det finnes allerede en virksomhet lokalisert i Time som har levert strømforsyning til fugleradaren for de omsøkte tiltakene, basert på en løsning som kombinerer solceller, batteri og dieselaggregat.

Olje- og gassindustrien er en hjørnesteinsnæring i regionen, og har vært sentral for både regional og nasjonal verdiskapning. Oljeselskapene har bidratt til å utvikle en sterk leverandørindustri, spesielt innenfor engineering-, maritim-, mekanisk- og elektroindustri, med tilhørende økonomisk vekst og skatteinntekter. Rogaland er også en av de største jordbruksfylkene i Norge[13].

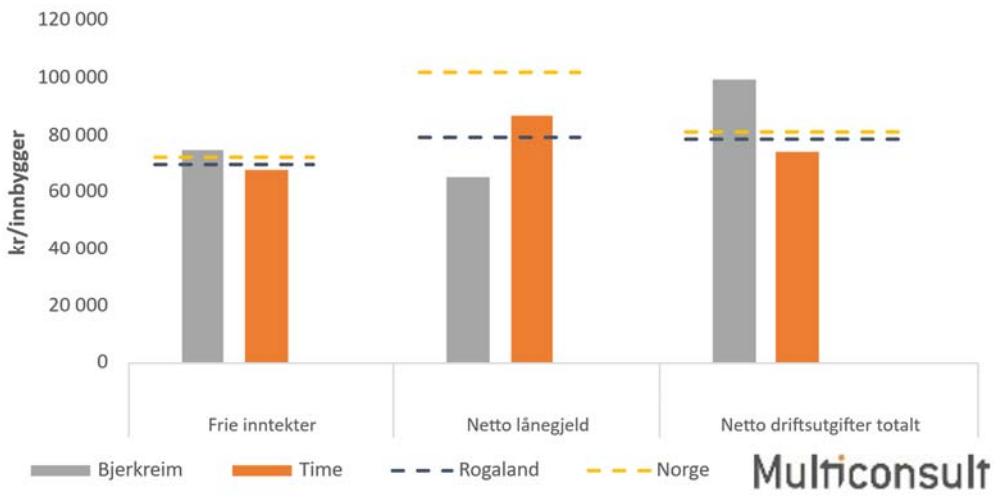
Regionalt er det erfaring og kompetanse knyttet til utbygging av vindkraftverk i Sør-Rogaland, herunder i Bjerkreim og Time. Flere regionale entreprenører har deltatt i tidligere vindkraftutbygginger og har relevant erfaring innen grunn- og anleggsarbeider, byggeledelse og tekniske leveranser. I forbindelse med utbyggingen av Bjerkreim vindkraftverk var Novaform AS (Sandnes kommune) engasjert av Siemens

[11] SSB tabell 10309, hentet januar 2025
[12] (Søndeland, 2020)
[13] (Bondelaget, u.d.).

Gamesa Renewable Energy AS med ansvar for oppfølging av byggeprosessen[14]. Videre hadde Stangeland Maskin AS (Sola kommune) flere store leveranser til en rekke vindkraftprosjekter i regionen, herunder Bjerkreim, Høg-Jæren og Måkaknuten vindkraftverk[15]. Risa (Hå kommune) har tilsvarende erfaring fra vindkraftprosjekter og leverer blant annet grunnarbeider og infrastruktur ved utbygging til Høg-Jæren vindpark[16].Samlet sett viser dette at det finnes etablert regional kapasitet og erfaring som kan være relevant for gjennomføring av nye tiltak.

3.2.3 Kommuneøkonomi og tjenestetilbud

Bjerkreim har, som en liten kommune, høyere driftskostnader per innbygger enn Rogaland fylke og landet for øvrig, som illustrert i Figur 3-5. Time kommune har til sammenligning lavere driftsutgifter enn både fylket og landet.

Figur 3-5.Utvalgte nøkkeldata for kommuneøkonomi i influensområdet. Gjennomsnitt for Rogaland og Norge er inkludert[17]

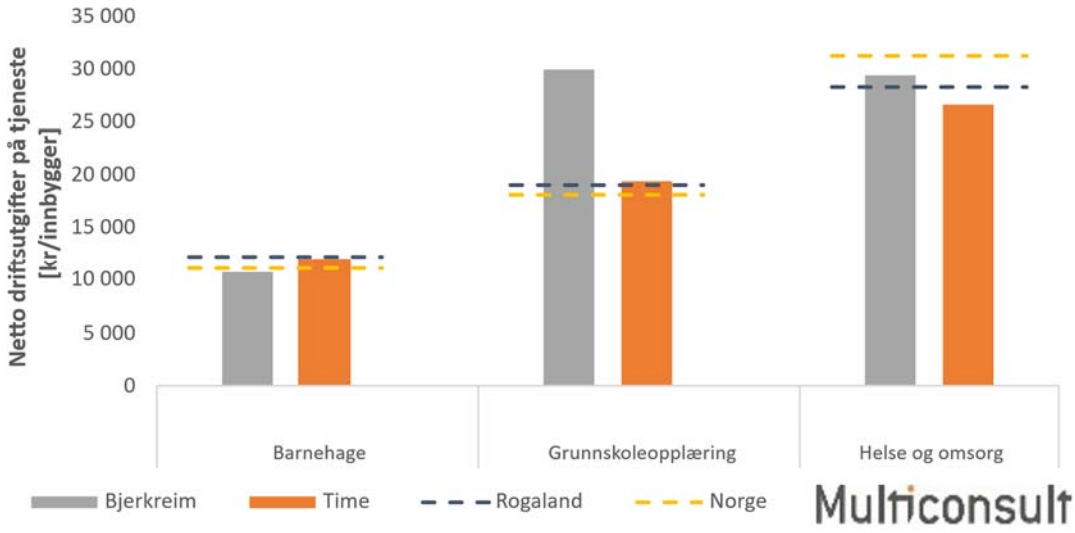
Bjerkreim kommune har relativt høye driftskostnader per innbygger, noe som delvis kompenseres gjennom inntektssystemet for kommunene, blant annet via distriktstilskudd. I kombinasjon med skatteinntekter fra eksisterende kraftverk bidrar dette til at kommunen har frie inntekter per innbygger som ligger over gjennomsnittet for både Rogaland fylke og landet som helhet. Bjerkreim kommune har videre lavere netto lånegjeld per innbygger enn både fylkes- og landsgjennomsnittet, og har hatt positive driftsresultater de siste årene. I 2024 utgjorde netto driftsresultat om lag 5,5 prosent av driftsinntektene, noe som er godt over anbefalt nivå fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU).

Time kommune har til sammenligning frie inntekter per innbygger noe under fylkes- og landsgjennomsnittet. Kommunen har høyere netto lånegjeld per innbygger enn Bjerkreim og ligger også over fylkesgjennomsnittet. Time kommune hadde et negativt driftsresultat i 2024, med et netto driftsresultat på om lag -0,48 prosent av driftsinntektene. Dette er under anbefalt nivå fra TBU, som tilsier

[14] https://novaform.no/referanse/bjerkreim-vindpark/
[15] (Søndeland, 2020)
[16] https://risa.no/referanse/hog-jaeren-vindpark/
[17] SSB tabell 12137 hentet oktober 2025

at netto driftsresultat over tid bør utgjøre om lag 1,75 prosent av driftsinntektene for å sikre tilstrekkelig økonomisk handlingsrom[18].

Bjerkreim kommune har, som det fremgår av figuren under, høyere kostnader per innbygger på grunnskoleopplæring enn Time, Rogaland fylke og landet for øvrig. Det er ventet at utgifter til helse og omsorg i begge kommunene vil øke de kommende tiårene som en konsekvens av den demografiske utviklingen omtalt i 3.2.1.

Figur 3-6. Kostnader for utvalgte kommunale tjenesteområder som prosent av totale netto drifts-utgifter i 2024. Gjennomsnitt for Rogaland og Norge er inkludert[19]

3.3 0-alternativ

0-alternativet utgjør referansealternativet i verdiskapingsdelen av utredningen, og representerer forventet utvikling dersom tiltaket ikke gjennomføres. Dette forstås i praksis som at Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk ikke bygges.

Med en sterk olje- og gassindustri vil den fremtidige utviklingen i det regionale næringslivet, i tillegg til befolkningsutviklingen, i stor grad avhenge av oljepris og -investeringer, samt temperaturen i nasjonal og internasjonal økonomi. Det regionale arbeidsmarkedet er, som nevnt over, spesielt utsatt for nedgang i oljeindustrien. Klimaloven fremsetter at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050, med en 90 til 95 prosent reduksjon i klimagassutslipp[20], og regionale utviklingstrekk for Rogaland predikerer at fylket et det eneste i landet som vil oppleve en nedgang i bruttoprodukt i perioden 2018 til 2050[21]. Samlet sett kan dette peke mot et større omstillingsbehov for lokalt næringsliv sammenlignet med andre deler av landet.

Hovedscenarioet i SSB sine befolkningsprognose viser at innbyggertallet i Bjerkreim og Time kommune ventes å øke mot 2040, mens befolkningen gradvis vil bli eldre. For kommunene vil disse demografiske endringene medføre økte driftsutgifter knyttet til helse og omsorg, kombinert med reduserte inntekter som følge av en redusert arbeidsstyrke (relativt sett). På sikt vil en slik utvikling kunne medføre reduksjoner i

[18] https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kommunale-finanser/statistikk/kommuneregnskap/artikler/ytterligere-nedgang-i-netto-driftsresultat
[19] SSB tabell 12362 hentet oktober 2025
[20] (Lovdata, 2021)
[21] (Rogaland fylkeskommune, 2022).

tjenestetilbudet. Samtidig kan et økende innbyggertall i kommunene og fylket generelt føre til økt økonomisk aktivitet som igjen resulterer i økende etterspørsel og tilgang på arbeidskraft for lokalt næringsliv.

3.4 Virkningene for lokal og regional verdiskapning

I dette avsnittet studeres mulige virkninger av tiltaket på lokalt næringsliv i influensområdet gitt den utbyggingen som er presentert i tiltaksbeskrivelsen. Det skilles mellom anleggs- og driftsfasen.

3.4.1 Lokal og regional sysselsetting i anleggsfasen

Norconsult og Agenda Kaupang gjennomførte i 2016 et studium av samfunnsvirkningene av norske vindkraftverk[22]. Her ble utbygde vindkraftverk etterprøvd for å etablere hvilken andel av verdiskapingen i utbyggingsfasen som hadde tilfalt nasjonale, regionale, og lokale aktører. Tallene viser at mens den nasjonale og regionale andelen er forholdsvis lik uavhengig av geografisk plassering og størrelse, vil den lokale andelen av verdiskapingen variere sterkt, primært avhengig av kompetanse og kapasitet i det lokale næringslivet. Studiet konkluderte med at regional og lokal verdiskapning er størst der en regional hovedentreprenør velges til bygge- og anleggsarbeidene i vindkraftverket, og benytter seg av lokale underleverandører[23]. Tabellen nedenfor gjengir hovedtallene for hvert av prosjektene i studiet.

Tabell 3-3 Beregnet norsk, regional og lokal verdiskaping i prosent av totalinvesteringen i et utvalg av vindkraftverk. Tabell hentet fra Agenda Kaupang og Norconsult, 2016

Vindkraftverk	Oppstartsår	Antall turbiner	Installert effekt (MW)	Nasjonal andel verdiskapning	Regional andel verdiskapning	Lokal andel verdiskapning
Midtfjellet vindkraftverk	2013	44	149,6	32 %	12 %	11 %
Ytre Vikna vindkrafverk	2012	17	39,1	36 %	30 %	14 %
Bessakerfjellet	2008	25	57,5	21 %	17 %	12 %
Kjøllefjord	2006	17	39,1	26 %	9 %	4 %
Smøla 2	2005	48	110	21 %	7 %	2 %
Hitra	2004	24	55,2	25 %	17 %	5 %

Investeringskostnadene står for rundt to tredjedeler av totalkostnaden. Vindturbiner, som primært importeres fra utenlandske leverandører, utgjør en stor andel av investeringskostnad[24]. Norconsult og Agenda Kapuang fant imidlertid i sin etterprøvingsstudie at denne andelen ble redusert fra 75 til 60 prosent av investeringskostnaden i perioden fra 2002 til 2013 [25]. Den nasjonale andelen av totalinvesteringen økte over samme periode. Dette skyldtes ikke nødvendigvis en nedgang i turbinkostnadene, men heller at kostnadene til bygge- og anleggsarbeider og elektrotekniske installasjoner i vindkraftverkene økte over perioden. Dette har også påvirket den regionale og lokale verdiskapingen i utbyggingsprosjektene, som viser en økning over tid[26]. For begge alternativene i denne utredningen utgjør Engineering, Procurement,

[22] (Riise, E. et al., 2016)
[23] (Riise, E. et al., 2016)
[24] Grønn omstilling og landbasert vindkraft iNorge – En studie av verdiskaping og samfunnsøkonomi, Thema Consulting Group, 2019
[25] (*Verdiskapning - NVE*, u.å.)
[26] (Riise, E. et al., 2016)

Construction, Installation (EPCI) kontrakten rundt 67 prosent av den totale investeringen. Disse tilfaller i hovedsak utenlandske turbinleverandører, men deler av entreprenørarbeidet kan likevel tilfalle lokalt/regionalt næringsliv. Erfaringen fra tidligere norske vindkraftutbygginger viser at det kan forventes en viss sysselsetting og verdiskapingseffekter lokalt og regionalt, særlig i forbindelse med:

- Fundamentering og grunnarbeid
- Bygging av adkomstveier, oppstillingsplasser, servicebygg, grøfter, etc.
- Gravearbeid knyttet til legging av jordkabler
- Steinbearbeiding og knusing
- Transporttjenester
- Fiberskjøting og kabelkobling
- Øvrige bygg- og anleggsarbeider
- Overnattings- og servicetjenester

Det er begrenset overnattingskapasitet i nærheten av tiltakene, spesielt i Bjerkreim kommune. Samtidig finnes det større overnattingskapasitet i Bryne (Time kommune) som også har blitt benyttet i tidligere vindkraftutbygginger i området[27]. Innkvartering av anleggspersonell vil avklares som del av anskaffelsesprosessen og i dialog med aktuelle leverandører, med sikte på hensiktsmessig lokalisering nær eksisterende service- og handelstilbud slik at lokale næringslivet kan ta mest mulig del av verdiskapingen.

Når denne konsekvensutredningen utarbeides foreligger et samlet kostnadsestimat på rundt 4,5 milliarder kroner for utbyggingen for alternativ 1 og 3,9 milliarder for alternativ 2. Det er forbundet betydelig usikkerhet med anslagene for lokal og regional verdiskaping, ettersom disse i stor grad vil avhenge av forhold som lokal og regional kapasitet, tilgjengelig kompetanse, prosjektgjennomføring og valg av kontraktstrategi. I en sterkt forenklet tilnærming, og med utgangspunkt i erfaringstall fra de nyere vindkraftutbyggingene som er analysert i studien fra Agenda Kaupang og Norconsult, kan regional verdiskaping estimeres til rundt 15-25 prosent av totalkostnaden og 5-10 prosent være lokalt[28]. Videre anslår Norconsult/Agenda Kaupang at rundt hver tredje krone investert i vindkraft tilfaller norsk næringsliv. Overført til de foreliggende kostnadsestimatene tilsvarer dette en samlet nasjonal verdiskaping i størrelsesorden 1,3–1,5 mrd. kroner for henholdsvis alternativ 1 og alternativ 2.

Tabell 3-4 Estimert verdiskaping lokalt og regionalt i anleggsfasen for alternativ 1 og 2

Alt.	Investeringskostnad	Lokal verdiskaping (5-10 %)	Regional verdiskaping (15-25 %)
Alternativ 1	4,5 mrd. kr	220 – 450 mill.kr	670 - 1 100 mill.kr
Alternativ 2	3,9 mrd. kr	195 – 390 mill.kr	580 – 975 mill.kr

Ved utbyggingen av Bjerkreim vindkraftverk (ca. 294 MW) var det en regional entreprenør som hadde ansvar for deler av grunn- og infrastrukturarbeidene, med en samlet kontraktsverdi på om lag 400 MNOK[29]. Lignende arbeider på andre vindkraftverk har gitt et gjennomsnittlig sysselsettingsnivå på rundt 65 årsverk hos entreprenør, i tillegg til bruk av underentreprenører. Erfaringene fra Høg-Jæren vindkraftverk (80 MW), som utløste investeringer på over 1,1 mrd. kroner, viser at vindkraftutbygging har gitt betydelige ringvirkninger for regionale entreprenører samt service- og overnattingsbedrifter, særlig i Time-regionen. Samlet sett tilsier disse erfaringene at Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk, som har et høyere samlet

[27] (Søndeland, 2020)
[28] Basert på ny informasjon om anleggsfasen har den lokale og regionale verdiskapingsandelen blitt justert fra det som foreligger i KU Moifjellet
[29] (Søndeland, 2020)

investeringsomfang, kan gi tilsvarende og potensielt større, regionale verdiskapingseffekter. Dette forutsetter imidlertid at prosjektets gjennomføring legger til rette for bruk av regional og lokal kapasitet, og at slik kapasitet faktisk er tilgjengelig i anleggsperioden.

Da det ikke foreligger prosjektspesifikke estimater for antall sysselsatte i anleggsfasen for noen av alternativene, er det gjennomført et forenklet og indikativt estimat. Behovet for arbeidskraft i anleggsfasen vurderes samlet sett å være av tilnærmet samme størrelsesorden for begge alternativer. Ifølge siste tilgjengelig bygg- og anleggsstatistikk fra SSB omsetter næringen rundt 2,8 millioner kr for hvert årsverk[30]. Fordi de store investeringskomponentene, som turbiner og kabler, forventes å bli produsert utenfor regionen kan dette tallet være en tilnærming også for den lokale og regionale omsettingen i byggefasen. Med utgangspunkt i Tabell 3-4 vil det tilsvare rundt 70-140 årsverk lokalt og 200-270 årsverk regionalt over anleggsperioden for begge alternativene[31]. Til sammenligning ble det i konsesjonssøknaden for Øyfjellet vindkraftverk, Norges største vindkraftverk, anslått om lag 1 600 årsverk totalt uten videre fordeling lokalt/regionalt over anleggsfasen som var anslått til å vare over fire år[32]. Dette anslaget var basert på en forenklet nøkkelfaktor på 0,4 årsverk per million kroner investert, slik det også ble lagt til grunn i søknaden for Andøymyran vindkraftverk. Det understrekes at disse tallene ikke er etterprøvd, og at sysselsettingseffektene i praksis vil avhenge av kontraktsfordeling, fremdrift og i hvilken grad lokal og regional kapasitet faktisk benyttes.

Bjerkreim kommune

I henhold til tidligere presenterte nøkkeltall fra kommunene, er det bare 381 sysselsatte i sekundærnæringen i Bjerkreim. Selv om enkelte lokale bygg- og anleggsselskaper potensielt kan påta seg noen av de etterspurte arbeidene, vil næringslivet i Bjerkreim, gitt dagens kapasitet og aktivitetsnivå, realistisk sett ta en lavere andel av verdiskapningen og sysselsettingen enn estimatene over. Bjerkreim næringsforening understreker også dette poenget når de påpeker at bedrifter må vurdere hvorvidt de kan involvere seg uten å belaste sin vanlige drift og eksisterende kundemasse, som de også vil være avhengige av på lang sikt. Dette indikerer at selv om prosjektet gir muligheter for lokal deltakelse, er disse begrenset av størrelsen på det lokale arbeidsmarkedet og kapasiteten i det eksisterende næringslivet. Bjerkreim næringsforeningen samarbeider med Statkraft for å aktivere lokalt arbeidsliv i Bjerkreim, blant annet gjennom informasjonsmøter om etterspurte arbeider og opprettelse av en aktørdatabase[33].

Time kommune

Time kommune har til sammenligning større kapasitet til å levere etterspurte tjenester, med om lag 1 912 sysselsatte i relevante håndverks- og anleggsrelaterte yrker. Det finnes lokal kapasitet til å påta seg arbeid knyttet til utbygging, men det vil avhenge av prosjektets omfang og krav til spesialisert kompetanse.

Med dette grunnlaget anslås konsekvensene å være middels positive (++) for lokalt næringsliv i Time og Bjerkreim for alternativ 1 og 2.

Konsekvensene for det regionale næringslivet vurderes som liten positiv (+) for begge tiltakene, da regionale entreprenører har kompetanse og erfaring til å påta seg arbeider. Det er ventet at omkringliggende kommuner vil kunne absorbere noe av etterspørselen etter arbeidskraft.

[30] SSB tabell 12817: Foreløpige tall for antall foretak, sysselsatte og omsetning, etter næring (SN2007), statistikkvariabel og år
[31] Basert på ny informasjon om anleggsfasen har den lokale og regionale sysselsettingsestimatet blitt justert fra det som foreligger i KU Moifjellet
[32] Fra konsesjonsøknad Øyfjellet
[33] (Prosjektleder Andreas Stokke, pers. mmd)

3.4.2 Lokal og regional sysselsetting i driftsfasen

I driftsfasen av Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk forventes det en mer begrenset verdiskaping på lokalt og regionalt nivå, knyttet til drift og vedlikehold av vindturbinene og tilhørende infrastruktur. Drifts- og vedlikeholdsleder, teknikere og spesialteknikere vil være basert i driftsbygget ved vindkraftverket. Statkraft anslår at drift av vindkraftverket vil gi omtrent syv heltidsstillinger for å håndtere daglig tilsyn, utføre oppgraderinger, planlagt og ikke-planlagt vedlikehold, samt administrasjon av lagerbeholdningen[34]. En internasjonal vindturbinleverandør har allerede etablert en driftssentral i Bjerkreim kommune som betjener flere vindkraftverk i området. Periodisk vedlikehold kan i tillegg gi etterspørsel etter lokale tjenester som transport, vedlikehold av veier (både sommer og vinter), oppfølging av miljøprogrammer, rengjøring, avfallshåndtering, mekaniske, elektriske serviceoppgaver og andre lokale tjenestekjøp. Ettersom Bjerkreim kommune har færre sysselsatte enn Time kommune, vil arbeidsplasser i driftsfasen få relativt større betydning her. Driftsbygget vil enten lokaliseres i Time kommune ved Mellomstrand eller lokaliseres på Moifjellet i Bjerkreim kommune.

Med dette vurderes de direkte konsekvensene i drift å ha en *liten positiv konsekvens (+),* sett opp mot eksisterende arbeidskapasitet, for Bjerkreim kommune, *ubetydelig (0)* konsekvens i Time kommune og *ubetydelig (0)* konsekvens i Rogaland fylke for begge alternativene.

3.4.3 Kompensasjon til grunneiere og andre rettighetshavere

Landbruk er som tidligere nevnt en viktig næring både lokalt og regionalt. Det henvises her til fagrapporten om landbruk for vurderinger av tiltakets påvirkning på landbruk i influensområdet.

Statkrafts planlagte utbygging av Mellomstrand og Moifjellet vindkraftverk omfatter kompensasjonsavtaler med berørte grunneiere. Siden hoveddelen av planområdene for de foreslåtte alternativene ligger i Bjerkreim kommune, vil kompensasjon til grunneiere og tilhørende økonomiske ringvirkninger i hovedsak tilfalle denne kommunen, med mer begrensede effekter i Time kommune. For grunneiere som driver landbruk kan kompensasjonen bidra til å opprettholde eller videreutvikle driften. Avtalene er konfidensielle og regulerer kompensasjonen, som typisk tilpasses hvert enkelt tilfelle avhengig av grunneierens areal og eventuelle direkte konsekvenser av utbyggingen.

3.5 Virkninger på kommunens økonomi

Et vindkraftprosjekt kan prinsipielt påvirke kommuneøkonomien på følgende måter:

- Direkte skatte- og avgiftsinntekter: Kommunen vil kunne motta direkte inntekter fra skatter og avgifter pålagt kraftverkene.
- Indirekte skatteinntekter: Prosjektet kan gi indirekte skatteinntekter gjennom ringvirkninger i lokalsamfunnet knyttet til utbyggingens etterspørsel etter lokale varer og tjenester. Dette omfatter også inntekter til grunneiere og økte skatteinntekter som følge av kommunens etterspørsel etter tjenester som finansieres av kraftverkinntektene.
- Eventuelle negative økonomiske effekter: Prosjektet kan ha en negativ innvirkning på kommuneøkonomien hvis andre næringer, som landbruk og reiseliv, påvirkes negativt, eller hvis sosiale forhold svekkes, noe som kan øke kommunens sosialutgifter.

[34] (*Moifjellet vindkraftpark | Statkraft*, u.å.)

- Endringer i statlige overføringer: Det nye inntektsgrunnlaget kan påvirke statlige overføringer til kommunen, som tilpasser seg gjennom inntektsutjevningen.
- Medeierskap i kraftselskap: Kommunen kan også få inntekter fra sin eventuelle eierandel i kraftselskapet, som gir en andel av kraftverksprofitten.
- Avsetning til lokale formål: Regjeringen har besluttet å sette av 0,2 øre per kWh av total vindkraftproduksjon til tiltak som skal ivareta lokal natur, reindrift og andre aktiviteter påvirket av arealbruken. Effektene av denne ordningen vil bli konkretisert i det reviderte statsbudsjettet for 2024[35].

Bjerkreim er i dag den tredje største vindkraftkommunen i Norge, med en årlig normalproduksjon på 1 137 GWh. Dette utgjør rundt 6,8 % av landets totale vindkraftproduksjon (målt i 2020) [36]. Disse kraftverkene gir betydelige inntekter til kommunen. Moifjellet vindkraftverk vil ha en total installert effekt inntil 260 MW og årlig produksjon omkring 850 GWh. Hvis vedtatt vil Moifjellet vindkraftverk bli det tredje største vindkraftverket i Norge etter installert effekt, i henhold til NVE sin database over utbygde vindkraftverk[37].

For Time vil Mellomstrand vindkraftverk, med to til fire nye vindturbiner, kunne gi et tilskudd på om lag 100 GWh vindkraftproduksjon i kommunen. Kommunen er allerede vertskap for vindkraftanlegg og er ventet å motta om lag 2,7 millioner kroner i produksjonsavgift fra eksisterende vindkraftverk i 2026[38].

3.5.1 Eiendomsskatt

Eiendomsskatt er en kommunal inntektskilde som tilfaller vertskommunen. Kommunestyret har myndighet til å beslutte om vindkraftanlegg skal omfattes av eiendomsskatt, og til å fastsette en sats innenfor en lovbestemt grense på inntil sju promille[39]. Bjerkreim kommune har vedtatt en eiendomsskattesats på sju promille for vindkraftverk. Dette gir årlige inntekter på rundt 25 millioner kroner fra eksisterende vindkraftverk[40]. Tilsvarende har Time kommune en sats på fem promille, som resulterer i skatteinntekter fra eksisterende vindkraftverk på 1,8 millioner årlig.

Grunnlaget for eiendomsskatten på vindkraftverk baseres på markedsverdien av anlegget, definert etter anleggets tekniske verdi og avkastningsverdi, jamført Eiendomsskatteloven (1975). Den tekniske verdien beregnes med utgangspunkt i gjenanskaffelseskostnader etter fradrag for slitasje, alder og eventuelle teknologiske avvik. I praksis foreskriver Eiendomsskatteloven (1975) §8 A-3 at gjenanskaffelseskostnadene antas lik investeringskostnadene for år 1, og retaksering foretas hvert tiende år. Avkastningsverdien kan benyttes der denne anses som en mer presis refleksjon av anleggets faktiske markedsverdi[41].

Det er ikke mulig å gjøre detaljerte beregninger av skatteprovenyet fra eiendomsskatt på det nåværende tidspunkt, ettersom en taksering av Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk ikke foreligger. Potensielle inntekter fra eiendomsskatten kan grovt estimeres ut fra anleggets totale investeringskostnader som tilhører den aktuelle kommunen. I den videre analysen er beregningsgrunnlaget for investeringskostnadene derfor basert på de foreløpige kostnadsestimatene på 4,5 milliarder kroner for alternativ 1 og 3,9 milliarder

[36] (Bjerkreim kommune, 2023)
[37] (*Data for utbygde vindkraftverk i Norge - NVE*, u.å.)
[38] https://pub.framsikt.net/2026/time/bm-2026-ok_plan#/generic/summary/budsum?scrollTo=BudSum-BudgetSummary
[39] (NVE, 2022).
[40] (Bjerkreim kommune, 2023)
[41] (Lovdata, u.å.)

for alternativ 2, og det er lagt til grunn en teknisk levetid på 30 år[42]. Teknisk verdi er beregnet for hver retaksering ved å dele gjenanskaffelsesverdi på levetiden multiplisert med gjenstående levetid.

For Bjerkreim, med en eiendomsskattesats på 7 promille på vindkraftverk, vil dette genere årlige inntekter på 27 millioner kroner i driftsfasen frem til første retaksering av vindkraftverket, for både alternativ 1 og 2.

Tabell 3-5 Estimat for teknisk verdi av vindkraftverket og årlig eiendomsskatt til Bjerkreim kommune for alternativ 1 og 2 (reelle kroner).

År	Teknisk verdi (MNOK)	Årlig eiendomsskatt (MNOK)
1 til 10	3 900	27,3
11 til 20 (1. retaksering)	2 600	18,2
21 til 30 (2. retaksering)	1 300	9,1

For Time kommune er det lagt til grunn at kun den delen av investeringen som knytter seg til de 2–4 vindturbinene som er foreslått lokalisert i kommunen utgjør grunnlaget for beregning av eiendomsskatt. Denne delen av investeringen er anslått til om lag 611 millioner kroner. Med dagens eiendomsskattesats på 5 promille på vindkraftverk vil dette genere årlige inntekter fra eiendomsskatt på 3 millioner kroner i driftsfasen frem til første retaksering av vindkraftverket.

Tabell 3-6 Estimat for teknisk verdi av vindkraftverket og årlig eiendomsskatt til Time kommune for alternativ 1(reelle kroner).

År	Teknisk verdi (MNOK)	Årlig eiendomsskatt (MNOK)
1 til 10	611	3,1
11 til 20 (1. retaksering)	407	2,0
21 til 30 (2. retaksering)	204	1,0

Videre vil betalbar eiendomsskatt i byggeperioden være avhengig av fordelingen av investeringene over byggeårene. Selv om eiendomsskatten vil være gjeldende i anleggsfasen (ettersom kraftverket bygges ut) er det ikke gjort noen eksplisitt beregning av dette.

3.5.2 Produksjonsavgift

Som en del av statsbudsjettet for 2022 vedtok Stortinget å innføre en særavgift på landbasert vindkraftproduksjon, først fastsatt til ett øre per produsert kWh[43]. Fra 2026 ligger denne produksjonsavgiften på 2,42 øre per kWh for konsesjonspliktige vindkraftanlegg[44]. Avgiften tilfaller i dag staten, men det er besluttet at inntektene fra avgiften vil bli omfordelt i sin helhet til vertskommunene som en del av statens incentivordning for vindkraftutbygging[45].

Moifjellet vindkraftverk, med en midlere årsproduksjon på 850 GWh iht. utredningsløsningen, med nyeste vedtatt avgiftssats på 2,42 øre per kWh, vil gi inntjeninger på 20,6 millioner kroner det første produksjonsåret til Bjerkreim kommune. Mellomstrand, med en midlere årsproduksjon rundt 100 GWh vil gi 2,4 millioner kroner det første produksjonsåret. Når en hensyntar en degraderingsrate for slitasje på

[42] (Norges vassdrags- og energidirektorat, 2024)
[43] (Finansdepartementet, 2023)
[44] (Norges vassdrags- og energidirektorat, 2025)
[45] (Finansdepartementet, 2023)

0,15% per år[46], reduseres disse inntektene noe over vindkraftverkets levetid. Dette er oppsummert i *Tabell 3-7* og *Tabell 3-8*.

Det er verdt å merke seg at dette representerer et utfallsrom for anslåtte inntjeninger og vil måtte justeres når de endelige utbyggingsplanene og faktiske produksjonstall er tilgjengelige.

Etablering av Moifjellet og Mellomstrand vindkraftverk kan medføre noe redusert energiproduksjon ved nærliggende vindkraftverk som følge av noe vaketap, med en tilhørende reduksjon i kommunale inntekter fra produksjonsavgiften. Disse virkningene inngår ikke i denne fagrapporten og er ikke forsøkt kvantifisert. Samtidig vil produksjonsavgiften fra de planlagte tiltakene kunne gi en betydelig økning i kommunenes samlede inntekter fra produksjonsavgiften sammenlignet med dagens nivå i Bjerkreim og Time kommuner.

3.5.3 Oppsummering

Tabellen under oppsummerer de estimerte direkte virkningene på kommunenes økonomi, herunder eiendomsskatt og produksjonsavgift. Kompensasjonstiltak og andre inntjeninger er her utelatt, ettersom de er innrettet til lokale formål i kommunen eller vertskommunen.

Alternativ 1

Tabell 3-7 Estimat av direkte årlige kommunale skatteinntekter fra det omsøkte tiltaket (avrundet) til Time kommune (fra alt. 1)

År	Midlere årsproduksjon*	Eiendomsskatt (millioner kroner)	Produksjonsavgift (millioner kroner)	Totale direkte skatteinntekter til kommunen (millioner kroner)	Netto kommunale driftsutgifter 2024 (millioner kroner)	Andel av netto driftskostnader
1 til 10	99 GWh/år	3,1	2,4	4,94	1490	0,4%
11 til 20 (1. retaksering)	98 GWh/år	2,0	2,4	3,89	1490	0,3%
21 til 30 (2. retaksering)	96 GWh/år	1,0	2,3	2,85	1490	0,2%

*antatt en årlig degraderingsrate på 0.15 prosent over levetiden i tråd med LCOE beregningene til NVE[47]. Tallene representerer gjennomsnittlig midlere årsproduksjon per 10-årsperiode.

Alternativ 2

Tabell 3-8 Estimat av direkte årlige kommunale skatteinntekter fra det omsøkte tiltaket (avrundet) til Bjerkreim kommune (fra alt. 1 og 2)

År	Midlere årsproduksjon*	Eiendomsskatt (millioner kroner)	Produksjonsavgift (millioner kroner)	Totale direkte skatteinntekter til kommunen (millioner kroner)	Netto kommunale driftsutgifter 2024 (millioner kroner)	Andel av netto driftskostnader
1 til 10	844 GWh/år	27,3	20,4	47,7	288	17 %
11 til 20 (1. retaksering)	832 GWh/år	18,2	20,1	38,3	288	13 %
21 til 30 (2. retaksering)	819 GWh/år	9,1	19,8	28,9	288	10 %

*antatt en årlig degraderingsrate på 0.15 prosent over levetiden i tråd med LCOE beregningene til NVE[48]. Tallene representerer gjennomsnittlig midlere årsproduksjon per 10-årsperiode.

[46] Lik degraderingsrate brukt i LCOE-beregninger til NVE
[47] (Norges vassdrags-og energidirektorat, 2024)
[48] (Norges vassdrags-og energidirektorat, 2024)

I henhold til kriteriene i Tabell 3-1 og sett opp mot netto kommunale driftsutgifter for 2024, vurderes både alternativ 1 og 2 å ha svært stor positiv betydning (++++) for kommuneøkonomien i Bjerkreim i driftsfasen. For Time kommune vurderes alternativ 1 å ha en liten positiv effekt (+).

Det er viktig å bemerke at inntekter fra eiendomsskatt også vil påløpe i anleggsfasen, men det er ikke gjort noen beregninger av dette. Estimatene som er lagt til grunn for disse vurderingene baserer seg på investeringskostnader og produksjonsdata som er tilgjengelige på nåværende tidspunkt og bør re-estimeres ved eventuelle endringer.

Vindkraftprosjekter gir også opphav til indirekte skatteinntekter gjennom tilknyttet lokal næringsaktivitet, men disse effektene anses ofte som begrensede og usikre i tidlig prosjektfase. De er derfor ikke inkludert i de kvantitative vurderingene.

3.6 Avbøtende tiltak

Det kan det være formålstjenlig å gjennomføre målrettede, avbøtende tiltak for å kompensere berørte parter, fremme lokal og regional sysselsetting, tilpasse kompetansehevende initiativer, og legge til rette for synergier mellom vindkraftverket og nærliggende næringer. Det vises til fagrapporten for landbruk for avbøtende tiltak relatert til landbruksnæringen.

Økonomisk kompensasjon

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2024 besluttet regjeringen å avsette 0,2 øre/kWh av vindkraftproduksjonen til lokale formål som ivaretar interesser innenfor natur, reindrift og andre aktiviteter som påvirkes direkte av utbyggingen i vertskommuner og nabokommuner [49].

For Bjerkreim kommune, hvor utbyggingen ikke får negative konsekvenser for reindrift, vil 0,2 øre per kWh går til natur- og friluftslivsformål. En midlere årsproduksjon på 850 GWh vil kunne gi årlige tilskudd på 1,7 MNOK. For Time kommune vil Mellomstrand vindkraftverk, med en midlere årsproduksjon på 100 GWh, kunne gi et årlig tilskudd på om lag 200 000 kr.

Lokalt fond

Statkraft har i forbindelse med planprosessen fremmet et forslag til Bjerkreim kommune om å etablere et lokalt fond[50]. Dette vil komme i tillegg til, og skal ikke forveksles med, de lovpålagte ordningene. Statkraft anerkjenner i sitt innspill at en utbygging kan ha negative virkninger for innbyggere i Bjerkreim kommune som bor i nærheten av eller bruker planområdet, og viser til at det er en intensjon at virksomheten skal bidra til positiv lokal utvikling.

Fondsmidlene skal etter forslaget kunne tildeles etter søknad til bærekraftige og allmennyttige lokale formål, og er tenkt å komme lag, foreninger og andre aktører til gode. Fondet skal reguleres av egne vedtekter og forvaltes av et fondsstyre med helt eller hovedsakelig lokale representanter. Deler av fondsmidlene kan dersom dette besluttes av fondsstyre, og etter forhåndsbestemte objektive kriterier (fastsatt i vedtektene), øremerkes til avbøtende tiltak og tildeles som kompensasjon til eiendommer som er mest påvirket av Moifjellet vindkraftverk. Slik kompensasjon vil i tilfelle komme i tillegg til eventuelle lovbestemte rettigheter som slike eiendommer vil måtte ha rett på, for eksempel på grunn av støy.

[49] (Energidepartementet, 2024)
[50] https://www.bjerkreim.kommune.no/api/presentation/v2/nye-innsyn/filer/v-d4ef0f37__573e__4fd7__af59__255bcd530468-404547_1_A!d-2024036442!ox4LjA?pid=1

Moifjellet & Mellomstrand vindkraftverk

Det lokale fondet vil kunne få en årlig fondsavsetning på 29 500 kr/MW installert effekt + 10 000 kr/ MW ved høye oppnådde strømpriser gjennom driftsåret. Avsetningene til fondet vil gjøres årlig og etterskuddsvis.

Statkraft har som intensjon å etablere et lokalt fond med de samme prinsippene også for Time kommune.

Dette vil også komme i tillegg til, og skal ikke forveksles med, de lovpålagte ordningene. Utover de avbøtende og kompenserende tiltakene som er omtalt over, er det ikke foreslått ytterligere avbøtende tiltak innenfor dette fagtemaet.

3.7 Oppfølgende undersøkelser

Et pågående samarbeid mellom tiltakshaver, kommunene og Bjerkreim næringsforening kan legge til rette for å integrere overnevnte og andre tiltak, og tilrettelegger for at lokale interesser blir ivaretatt. For å sikre en kontinuerlig integrering av lokalt næringsliv anbefales det at vindkraftverket, hvis utbygd, overvåker og evaluerer den lokaløkonomiske påvirkningen regelmessig. En dynamisk og tilpasset oppfølging kan gi grunnlag for justering av tiltakene basert på faktiske resultater, noe som styrker prosjektets legitimitet og forankring i lokalsamfunnet. Utover dette er det ikke forslått noen oppfølgende undersøkelser.

3.8 Usikkerhet

Det er knyttet betydelig usikkerhet til beregningene av nasjonal, regional og lokal andel av verdiskapingen i anleggsfasen og driftsfasen. Omfanget av faktisk verdiskaping vil blant annet avhenge av i hvilken grad lokalt og regionalt næringsliv mobiliseres i prosjektgjennomføringen. Vurderingene av verdiskapingseffekter bygger på erfaringer og etterundersøkelser fra tidligere vindkraftutbygginger. Disse resultatene er imidlertid ikke direkte sammenlignbare, ettersom de refererte prosjektene i hovedsak ble realisert for mer enn ti år siden, og rammebetingelser, kostnadsnivå og markedsforhold har endret seg over tid.

Sysselsettingsanslagene for begge utbyggingsalternativene i anleggsfasen er forbundet med særlig stor usikkerhet. Det foreligger ikke informasjon om forventet bemanning i anleggsfasen, og anslagene er derfor basert på samlede investeringskostnader og nasjonale gjennomsnittstall fra bygg- og anleggsstatistikk. Dette innebærer usikkerhet knyttet til både totalt sysselsettingsomfang og til hvor stor andel av sysselsettingen som faktisk kan tilfalle lokale og regionale aktører.

Skatteinntektene fra eiendomsskatt kan heller ikke beregnes nøyaktig på nåværende tidspunkt, da takseringsgrunnlaget ennå ikke foreligger.

4 Reiseliv

4.1 Metode og datagrunnlag

Det foreligger lite etablert metodikk[51] og ingen veileder for konsekvensutredning av reiseliv. Temaet er heller ikke omfattet av Miljødirektoratets veileder M-1941[52]. Reiseliv utredes derfor med en metode utviklet av Multiconsult, som blant annet bygger på konsekvensviften i M-1941. I tråd med utredningskravene presentert i kapittel 2.4 vil utredningen av reiselivet, både lokalt og regionalt, bygge på informasjon fra sammenfallende fagrapporter, blant annet landskap, friluftsliv, kulturminner og naturmangfold.

For definisjon av influensområdet vises det til kapittel 3.1.1.

4.1.1 Definisjon

Denne utredningen følger NVE sin definisjon av reiseliv: «Med begrepet reiseliv mener vi her den økonomiske siden ved turisme, som er knyttet til salg av varer og tjenester til folk på reise. Reiselivsnæringen brukes ofte som en samlebetegnelse for fem ulike bransjer: Overnatting, servering, transport, opplevelser og formidling. Bransjen er preget av mange små aktører. Reiselivsbedriftene har til felles at de på ulike måter leverer tjenester til turister.»[53].

4.1.2 Avgrensning mot andre fagtema

I en konsekvensutredning skal konsekvenser telles kun én gang. Dette kapittelet beskriver hvordan virkningene for reiseliv avgrenses fra nærliggende fagtemaer i tråd med prinsippene for grensesetting i M-1941. Der reiselivet er knyttet til landskap, friluftsliv, kulturminner og naturmangfold, bygger utredningen på informasjon fra de respektive temautredningene, i tråd med utredningsprogrammets krav.

Friluftsliv

Friluftsliv utredes som et eget fagtema og omfatter bruk, opplevelseskvaliteter og tilrettelegging i områder som benyttes til rekreasjon. For reiseliv vurderes friluftsliv kun der aktivitetene har økonomisk betydning gjennom at de inngår i reiselivsprodukter eller påvirker etterspørselen etter tjenester fra reiselivsbedrifter, eksempelvis guidede turer, naturopplevelser eller aktivitetsbaserte tilbud. Vurderinger av bruksverdi, tilgjengelighet og opplevelseskvaliteter gjøres i sin helhet under fagtema friluftsliv. Funn fra temaet friluftsliv gjengis her som en del av informasjonsgrunnlaget for temaet reiseliv.

Naturmangfold

Naturmangfold utredes som eget fagtema og omfatter arter, naturtyper og økologiske funksjoner. I reiselivsvurderingen inngår naturmangfold kun der det har betydning for reiselivets tjenestetilbud, for eksempel der naturverdier fungerer som attraksjoner eller del av et opplevelsestilbud.

Støy

For reiseliv vurderes støy kun der det kan føre til å svekke reiselivstilbudet og inntekstgrunnlaget til reiselivsaktører.

---

[51] (Øystein Aas et al., 2006)
[52] (Miljødirektoratet, 2025)
[53] (Norges vassdrags- og energidirektorat, 2022)

Landskap

Landskap vurderes som eget fagtema. I reiselivsvurderingen omtales landskap kun som del av opplevelsesgrunnlaget for turister, i den grad det påvirker attraktivitet, besøksstrømmer eller tilbud fra reiselivsbedrifter

Kulturmiljø

Kulturminner og kulturmiljø utredes som eget fagtema. Reiseliv omtaler kun vurderinger knyttet til kulturmiljøets betydning som opplevelseskvalitet, attraksjon eller del av reiselivsproduktet.

4.2 Datagrunnlag

Utredningen er basert på foreliggende informasjon som i hovedsak er hentet fra kildene i tabellen under. Konsulterte interessenter i kildeoversikten representerer de interessentene som har gitt innspill til utredningen, og ikke den fullstendige listen over interessenter som har blitt kontaktet.

Tabell 4-1 Oversikt over datakilder reiseliv

#	Kilde	Datatype
1	Reiselivaktører	Kommunikasjon med redaktør i Visit Jæren per epost datert 09.10.2025 Intervju med Backyard Camps per telefon 25.02.2026
2	Time kommune	Kommunen sine hjemmesider og innspill fra representant fra Time kommune per epost datert 08.10.2025
3	Bjerkreim kommune	Kommunen sine hjemmesider, Destinasjon Bjerkreim og intervju med kommunens kulturkontor
4	www.ssb.no	Diverse nøkkeltall om lokale fritidsboliger, sysselsetting og bedrifter
5	NHO reiseliv og Menon Economics	Statistikk for lokal og regional verdiskapning og sysselsetting
6	Asplan Viak og Innovasjon Norge	Statistikk for lokal og regional verdiskapning og sysselsetting
7	Norges vassdrags-og energidirektorat	Informasjon om reiseliv og vindkraft
8	Litteraturstudie	Tourism and onshore wind turbines- literature review. Edita Tverijonaite & Anna Dóra Sæþórsdóttir, 2023 Samfunnsmessige virkninger av vindkraftverk. En etterprøving av fire vindkraftverk. Norconsult & Agenda Kaupang, 2016.

4.3 Verdikriterier

Kriterier for verdsetting av reiseliv

Verdien av reiselivet i området vurderes etter kriteriene vist i Tabell 4-2, som skiller mellom nasjonal, regional og lokal betydning basert på reiselivsproduktenes attraktivitet og tilstedeværelse av besøkende. Det foreligger ikke anerkjent metodikk eller egen veileder for utredning av reiseliv i vindkraftsaker. Verdisettingen er derfor basert på prinsipper fra veiledere for små vannkraftverk, med kriterier utledet fra

tabell 7 i Energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk, som anses egnet for vurdering av berørte reiselivsområder[54].

Tabell 4-2 Verdikriterier for temaet reiseliv

Verdi	Kriterier
Stor/svært stor	Flere og ulike næringsaktører. Mange markeder og segmenter til stede, både nasjonale og utenlandske besøkende. Attraksjoner og næringsaktører av nasjonal betydning. Næring av stor betydning for kommunene i området. Områder som er vesentlige forivaretakelsen av det norske reiselivsproduktet, og nasjonalt viktige reiselivsdestinasjon er hvor landskapet eller naturen er en vesentlig del av attraksjonen.
Middels	Signifikant næring med flere bedrifter. Varierte markeder med ulike attraksjoner. Hovedsakelig hjemmemarkedet. Områder som er vesentlige for ivaretakelsen av det regionale eller lokale reiselivsproduktet, og regionalt og lokalt viktige reiselivsdestinasjoner hvor landskapet eller naturen er en vesentlig del av attraksjonen
Liten	Lite utviklet næring med enkeltbedrifter som kan ha en viss lokal betydning. Hovedsakelig regionale markeder. Andrereiselivsdestinasjoner hvor landskap eller natur er en vesentlig del av attraksjonen
Uten betydning	Ingen reiselivsnæring og ingen turister.

4.4 Kriterier for å vurdere påvirkning og konsekvens

Der det er faglige forutsetninger for å kvantifisere forventede virkninger har Tabell 4-3 tjent som veiledende i vurderingene. Vurdering av virkninger er, der det er faglig belegg for det, gjort på kvalitativt grunnlag etter konsulentens skjønn.

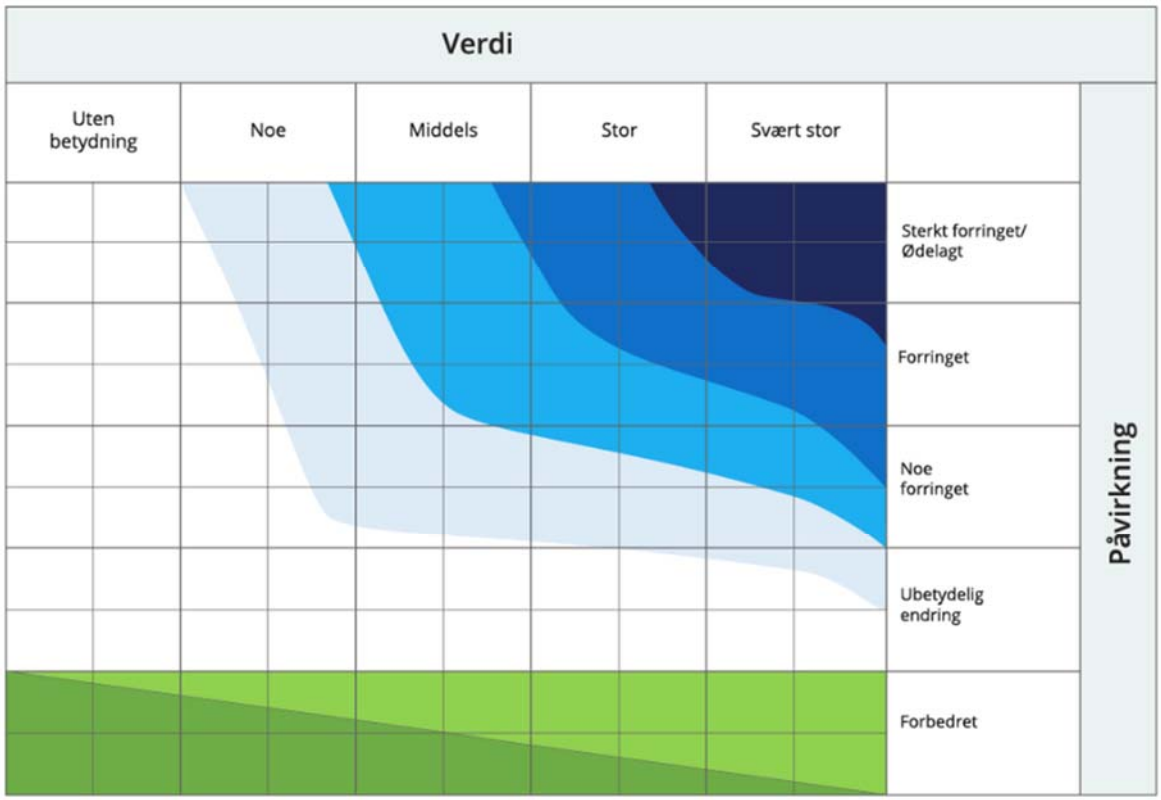
Tabell 4-3.Påvirkningskriterier for tema reiseliv.

Virkning	Kriterier
Ødelagt/sterkt forringet	Tiltaket vil i stor grad redusere mulighetene for vekst og utvikling innen næringen.
Forringet	Skadevirkningene er merkbare og betydelige, men først og fremst for deler av området eller en gren av næringen, mens andre i mindre grad påvirkes negativ.
Noe forringet	Tiltaket vil ha mindre, oftest lokale og avgrensede skadevirkninger for næringen.
Ubetydelig endring	Tiltaket har ingen/ubetydelige virkninger på dagens eller fremtidig aktivitet.
Noe forbedret	Tiltaket vil ha små positive virkninger for dagens eller framtidig aktivitet i området.

[54] (Olje- og energidepartementet, 2007)

Vesentlig forbedret	Tiltaket vil ha middels positive virkninger for dagens eller framtidig aktiviteter i området.
Sterkt forbedret	Tiltaket vil ha store positive virkninger for dagens eller framtidig aktivitet i området.

Konsekvenser av tiltaket er utledet ved å sammenholde verdi mot påvirkning i *Figur 4-1*.

Figur 4-1 Konsekvensvifte iht. M-1941 (Miljødirektoratet, 2025).

4.5 Områdebeskrivelse og verdivurdering

4.5.1 Reiselivsaktører og attraksjoner

Regionalt reiseliv

Reiselivet i Rogaland fylke er preget av varierte attraksjoner som trekker både nasjonale og internasjonale besøkende. Blant de mest populære attraksjonene er det ikoniske fjordlandskapet, særlig Lysefjorden med Preikestolen og Kjerag, som er blant Norges mest besøkte naturseverdigheter. Stavanger tiltrekker seg også mange besøkende med sitt rike kulturliv og historiske betydning. Kulturhistoriske steder som Avaldsnes og Hafrsfjord formidler Rogalands vikinghistorie og fremheves som nasjonale kulturarvsteder, mens fornøyelsesparken Kongeparken i Gjesdal utvider tilbudet til familier og barn. Stavangerregionen har i tillegg en sterk mat- og restaurantprofil, med Michelin-stjerner, festivaler og et rikt lokalmatmiljø.

Rogaland fylkeskommune har vedtatt og innarbeidet regional reiselivsstrategi (2024) i Utviklingsplanen 2025–2028 og i Nærings- og innovasjonsstrategien[55]. Strategien vektlegger bærekraftig utvikling, sesongforlengelse og utnyttelse av lokale fortrinn for å styrke Rogaland som helårsdestinasjon.

[55] (Rogaland Fylkeskommune, 2025)

Fylkeskommunen legger vekt på samarbeid mellom kommuner og næringslivet for å støtte gründere i sektoren og tilpasse seg de nye behovene som oppsto etter pandemien. Reiselivsnæringen regionalt markedsfører på flere plattformer, blant annet Region Stavanger og reiselivssatsing «Edge og Norway» [56]. Denne markedsføringen omfatter også kommunene i planområdene, herunder Bjerkreim og Time kommune.

Lokalt reiseliv

Natur og tilgang til friluftsområder er noe av de viktigste attraksjonsverdiene influensområdet. En rekke av de lokalitetene som er sentrale for reiselivet i området, og markedsført blant annet gjennom Destinasjon Bjerkreim, er samtidig kartlagt og verdivurdert som viktige eller svært viktige friluftslivsområder i konsekvensutredningen for friluftsliv[57]. De mest sentrale lokalitetene i og nær planområdene er:

Moifjellet og Urdalsnipa (FL1): Moifjellet er et etablert utfartsområde for lokale og regionale besøkende i Sør-Rogaland. Området er kjent gjennom Bjerkreimssenderen som er godt synlig fra lang avstand. Det er tilrettelagt med gruslagt bilvei opp til Urdalsnipa, parkeringsplass og informasjonstavle. Veien benyttes daglig av turgåere, og turområdet er del av kommunens friluftslivssatsing. Delområdet er i friluftsliv-KUen vurdert å ha stor verdi.

Brusaknuden og Karten (FL2): Karten og Brusaknuden er de høyeste toppene på Jæren og utgjør et aktivt og populært turområde som tiltrekker seg besøkende både lokalt, regionalt og nasjonalt. Det er tilrettelagt med stor parkeringsplass, skilting og graderte turruter. Time kommune har innvilget byggetillatelse for skulpturen MUTE på Karten (kunstner Pøbel), som etter ferdigstillelse vil styrke områdets attraksjonskraft ytterligere. Brusaknuden og Karten er med i Time kommunes «Ti turar i Time». Delområdet er i friluftsliv-KUen vurdert å ha stor verdi.

Fiskeplassene langs fv. 504 (FL4): Langs fylkesvei 504 er det en sammenhengende fiskesone med 15 vann over ca. 30 km strandlinje. Fiskesonen er godt tilrettelagt med parkeringsplasser og tilgjengelighet for ulike brukergrupper. I 2025 ble det solgt ca. 16 744 dagskort, noe som er en markert vekst fra 7 522 dagskort da salget startet i 1997. Deler av fiskesonen ligger innenfor eller nær planområdet til Mellomstrand i Time kommune.

Magma Geopark (UNESCO): Planområdet for Moifjellet inngår i Magma Geopark, en av UNESCOs globale geoparker. Geoparkens nærmeste lokaliteter til planområdet er Storrsheia og Solbjørgnipa (ca. 3 km nordøst og øst for planområdet). Geoparken er et viktig element i kommunens reiselivsprofil.

Synesvarden (FL7) og Sikvalandsheia (FL11): I Time kommune er Synesvarden og Sikvalandsheia viktige friluftslivsområder med merkede turstier og parkering. Synesvarden (359 moh.) inngår i et landskapsvernområde og er et tilgjengelig og mye besøkt turområde. Disse områdene ligger i noe avstand fra planområdene og påvirkes i mindre grad direkte av tiltaket.

Hetlandsskogen (FL14): I Bjerkreim er Hetlandsskogen et tilrettelagt friluftslivsområde med ca. 10 000 mål skog og utmark, merkede turstier, fiskemuligheter og aktiviteter tilpasset ulike brukergrupper, inkludert universelt utformede løyper.

Felles for de ovennevnte områdene er at de kombinerer naturbaserte opplevelser som gjør dem attraktive for turister og besøkende utenfra. Det er denne sammenhengen mellom friluftslivsverdi og

[56] (*Stavanger-regionen - Fjord Norway*, u.å.)
[57] Dokumentkode: 10265688-01-RIM-RAP

reiselivsverdi som danner grunnlaget for at tiltakets påvirkning på friluftslivet er relevant også for vurderingen av reiselivet.

Reiseliv i Bjerkreim

Bjerkreim har en liten reiselivsnæring som fokuserer i hovedsak på naturopplevelser, inkludert friluftsliv i det varierte landskapet som byr på turmuligheter med merkede stier, fiske og rekreasjonsområder. Ørsdalsvatnet, Gloppedalsura, Stavtjørn og Bjerkreimselva er flagget som spesielt viktige området av kommunen[58] Det finnes noen aktører som tilbyr overnatting, aktiviteter og matservering, men for mange av disse er turisme en tilleggsnæring. Kommunen støtter opp om lokal reiselivsnæringen gjennom Destinasjon Bjerkreim, som fungerer som et markedsføringsverktøy for lokale bedrifter. Bjerkreim kommune betaler medlemsavgiften for aktører som vil markedsføre seg gjennom denne portalen[59]. På Destinasjon Bjerkreim sine sider er det en oversikt over reiselivstilbudet i Bjerkreim kommune, inkludert gåturer, badeplasser, aktiviteter, overnatting, lokalmat og teltplasser. Store deler av dette tilbudet har blitt sammenfattet i Tabell 4-4.

Det er opprettet en deltidsstilling for å drive Destinasjon Bjerkreim, samt en samarbeidsgruppe i kommunen som jobber med utvikling av reiselivet. Dette er den største reiselivssatsingen kommunen har gjennomført til nå[60], med særlig fokus på naturen og friluftsliv som attraksjonsverdi. Det finnes kulturmiljø av regional interesse i Bjerkreim kommune, herunder Åsentunet, Hovland og Gudlen, Gloppedalsura og Kvitlen-Brattebø. Flere lokaliteter i Bjerkreim kommune inngår også i Magma UNESCO Global Geopark, som er et område fordelt på fem kommuner med en geologi som er av internasjonal betydning[61]. Bjerkreim kommune er, sammen med de andre kommuner i Dalane og Rogaland fylkeskommune, aksjonærer i Magma Geopark, og arbeider med å utvikle nye turistprodukter og det tilbudet til lokalbefolkningen [62]. Det henvises til fagrapportene om kulturminner og kulturmiljø og friluftsliv for videre beskrivelser.

Tabell 4-4 Oversikt over aktører og attraksjoner i Bjerkreim[63]

Aktør/Attraksjon	Beskrivelse
Friluftsaktiviteter	- Fjellturer - Klatring - Kanopadling - Elvepadling i Bjerkreimsvassdraget - Stand-up padling på Stavtjørn - Vikeså Frisbeegolfbane - Rulleskiløype på Vikeså stadion - Alpinanlegget ved Stavtjørn - Fiske i Bjerkreimselva, viktig lakseelv - Via Ferrata i Gloppedasura - Båttur med M/K Ørsdal på Ørsdalsvannet
Magma UNESCO Global Geopark	Lokaliteter i Bjerkreim som inngår i Magma Geopark.

[58] (Anette Olden Nedrebø, pers.medd).
[59] (Anette Olden Nedrebø, pers.medd).
[60] (Annette Olden Nedrebø, 2019)
[61] («Hva er en UNESCO Geopark?», u.å.)
[62] (Nedrebø, 2019)

Aktør/Attraksjon	Beskrivelse
	- Vinjakula - Gloppedalsura - Storrsheia - Solbjørgnipa - Odlanshølen - Ørsdalen og Gudlen - Austdalen
Bjerkreim Kirke	En historisk kirke fra 1835 som er kjent for sin arkitektur og som et kulturminne
Lokal matprodusenter	Lokale produsenter som tilbyr gårdsbesøk, matopplevelser og produkter fra gårdene i Bjerkreim, med fokus på kortreist mat: - Nyyyt på Røysland gård - Bageriet Byrkjedalstunet - Fladene Gard - Myksvoll Mikrobrenneri
Vikeså turistkontor	Turistinformasjon ved Vikeså veiservice ved E39.
FN-Parken på Vikeså	Minnesmerke over soldatene fra Rogaland som falt under tjenestegjøring for FN
Trygve Bjerkhreim-museet	Privateid museum om Trygve Bjerkreim, en av Norges store salmediktere
Kløgetvedttunet	Museum om lokal bondekultur fra 1800-tallet og frem til 1960
Ørsdalen Gruver	Guidet tur i nedlagte Ørsdalen Gruve fra 2.verdenskrig
Ranch Lauperrak	Ranch og gårdsbruk som tilbyr turer
Overnattingsmuligheter	Veen Gardscamping og Stavtjørn camping Lunden hytter Hustotoft hytteutleie Backyard camps – uteleie av hytter ca. 4 km fra Moifjellet Eikeland gard- feriehus/leiligheter

Reiseliv i Time

Reiselivet i Time kommune markedsføres hovedsakelig gjennom Visit Jæren, som profilerer regionens samlede tilbud. I tillegg profileres Bryne gjennom Fjord Norway og Edge of Norway. I Bryne ligger også de fleste kartlagte reiselivsaktørene (se Figur 4-2). Gatekunstneren Pøbel har bidratt til byens kunstprofil med verk som «The Lovers» og et stort veggmaleri av fotballspilleren Erling Braut Haaland. Skulptøren Fritz Røed, kjent for «Sverd i fjell» i Hafrsfjord, har også satt sitt preg på Bryne gjennom Fritz Røed Skulpturpark, som inneholder flere av hans skulpturer. Bryne er kjent som hjemsted for forfatteren Arne Garborg, hvis liv og forfatterskap formidles ved Garborgsenteret. Bryne tilbyr naturopplevelser ved Frøylandsvatnet, med turstier langs vannet. I 2016 ble området utvidet med broen Midgardsormen, som forbinder turstiene på hver side av vannet. Overnattingstilbud omfatter blant annet Bryne kro og hotell og Jæren Hotell. Nedenfor er det sammenfattet en oppsummering av deler av reiselivstilbudet i Time kommune, henter fra kildene i Tabell 4-5.

Tabell 4-5 Oversikt over aktører og attraksjoner i Time

Aktør/Attraksjon	Beskrivelse
Friluftsaktiviteter	Time har mange lett tilgjengelige nærturer og turmål: Sandtangen bypark med lysløype, trimpark og rikt fugleliv; kobler direkte mot stier langs Frøylandsvatnet. Midgardsormen gang- og sykkelbru over Frøylandsvatnet mellom Sandtangen og Njåskogen. Melsvatnet med ca. 4 km universell turvei og flere badeplasser. Utvalgte topper/områder (også beskrevet innledningsvis): Lyefjellet, Karten og Brusaknuden , Sælandsfjellet, samt kommunens program «Ti turar i Time».
Fotlandsfossen	Fotlandsfossen, Jærens største foss med historiske anlegg: Fotland mølle (1845) som museum/utstillingslokale, og Fotland kraftstasjon (1915) teknisk/vasskraftmuseum
Garborg- kulturarv	Garborgsenteret, nasjonalt formidlingssenter i Bryne. Garborgheimen, barndomshjemmet på Garborgvegen. Knudaheio, Arne Garborgs sommarstove ved Undheim. Alle driftet gjennom Jærmuseet.
Restauranter og gårdsutsalg	- Heldigvis restaurant og bar - Matbaren Hotell Jæren - Line gard - Jerseymeieriet
Fritz Røed skulpturpark	Skulpturpark med ti verk av Fritz Røed langs Bryneåna midt i Bryne sentrum
Overnatting	Hotell Jæren og Bryne Kro & Hotell

Fritidsboliger

I 2024 var det registrert 860 fritidsboliger i Bjerkreim kommune. Dette omfatter hytter, sommerhus og andre fritidsbygg[64]. Antall fritidsboliger har økt fra 749 i 2014, noe som indikerer en økende popularitet som hyttekommune, med kort avstand til Stavanger, Sandnes og Egersund. Bjerkreim tilbyr hytteeiendommer fra lavland til fjellhytter, med større hytteområder lokalisert rundt Stavtjørn (rundt 25 km fra tiltaket) og Hytland-Lauperak[65]., Stavtjørn er i stadig utvikling og kommunen har fokus på å tilrettelegge og ivareta å bevare de mest verdifulle turområdene i kommunen. Tiltaket vil være synlig fra hyttefeltet i Hytland, og omtales videre i fagrapporten for landskap[66].

Ifølge kommunens planstrategi er fritidsbebyggelse en viktig del av næringslivet i kommunen, og det er avsatt flere områder til dette formålet i kommuneplanen, med formål om å fortette eksisterende hyttefelt[67]. Planstrategien påpeker at det er utfordrende å både tilrettelegge for utbygging av reiselivsanlegg og hyttefelt for å øke den lokale reiselivsnæringen samtidig som natur- og friluftsområder skal ivaretas.

[64] (Statistisk sentralbyrå, 2024)
[65] (Bjerkreim kommune, u.å.)
[66] Rapportnummer: 10265688-01-LARK-RAP
[67] (Bjerkreim kommune, u.å.)

I Time kommune var det i 2024 registrert 53 fritidsboliger, inkludert hytter og sommerhus. Fritidsboligmarkedet i Time er svært begrenset, og antallet har vært gått noe ned fra 61 enheter i 2014. Ingen helårsboliger eller våningshus blir benyttet som fritidsboliger i kommunen.

Generelt sett vil bruken av fritidsboliger også bringe indirekte inntekter for den lokale handelsnæringen, kulturarrangører, serveringssteder, tilbydere av håndverker- og vedlikeholdstjenester m.fl. Disse ringvirkningen av hytteturismen er ikke forsøkt tallfestet. Det er også viktig å presisere at tiltakenes eventuelle påvirkning på eiendomsverdien i influensområdet ikke utredes av Multiconsult og er dermed ikke en del av denne rapporten

4.5.2 Reiselivets økonomiske betydning

I det følgende presenteres en del statistikk for å vise betydningen av reiselivet for verdiskaping og kommuneøkonomi. Det norske reiselivets totale verdiskaping i 2024 er beregnet til 121 milliarder kroner, som er høyere enn nivået før COVID-19 pandemien[68]. Det er grunn til å anta at statistikken ikke fanger opp den fulle verdien av reiselivet på lokalt nivå, spesielt som en tilleggsnæring for lokale aktører. Reiselivsnæringen kan som tidligere nevnt deles inn i fem delnæringer: Overnattingsvirksomhet, serveringsvirksomhet, transport, formidling, og kultur og underholdning.

Tabell 4-6 Verdiskapning (i 1000 NOK, faste 2024-kroner) innenfor reiselivet i Norge i 2024[69]

Bransje	**Verdiskapning i 2024 (i 1000 NOK)**
Transport	48 523 482
Serveringsvirksomhet	32 258 998
Overnattingsvirksomhet	19 242 256
Kultur og underholdning	15 666 265
Formidling	4 958 196
Sum	**120 649 197**

Regionalt

Den samlede verdiskapingen fra reiselivsnæringen i Rogaland var nær 9,3 milliarder kroner i 2024[70]. Dette tilsvarer rundt 6,5 prosent av verdiskapingen i reiselivsnæringen på landsbasis, og innebærer at Rogaland er det fjerde største fylket målt i verdiskaping, se Tabell 4-7.

Tabell 4-7 Oversikt over verdiskapning (i 1000 NOK, faste 2024-kroner) per fylke i 2024[71]

Fylke	**Verdiskapning i 2024 (i 1000 NOK)**
Oslo	31 497 855
Vestland	16 203 732
Akershus	12 961 790

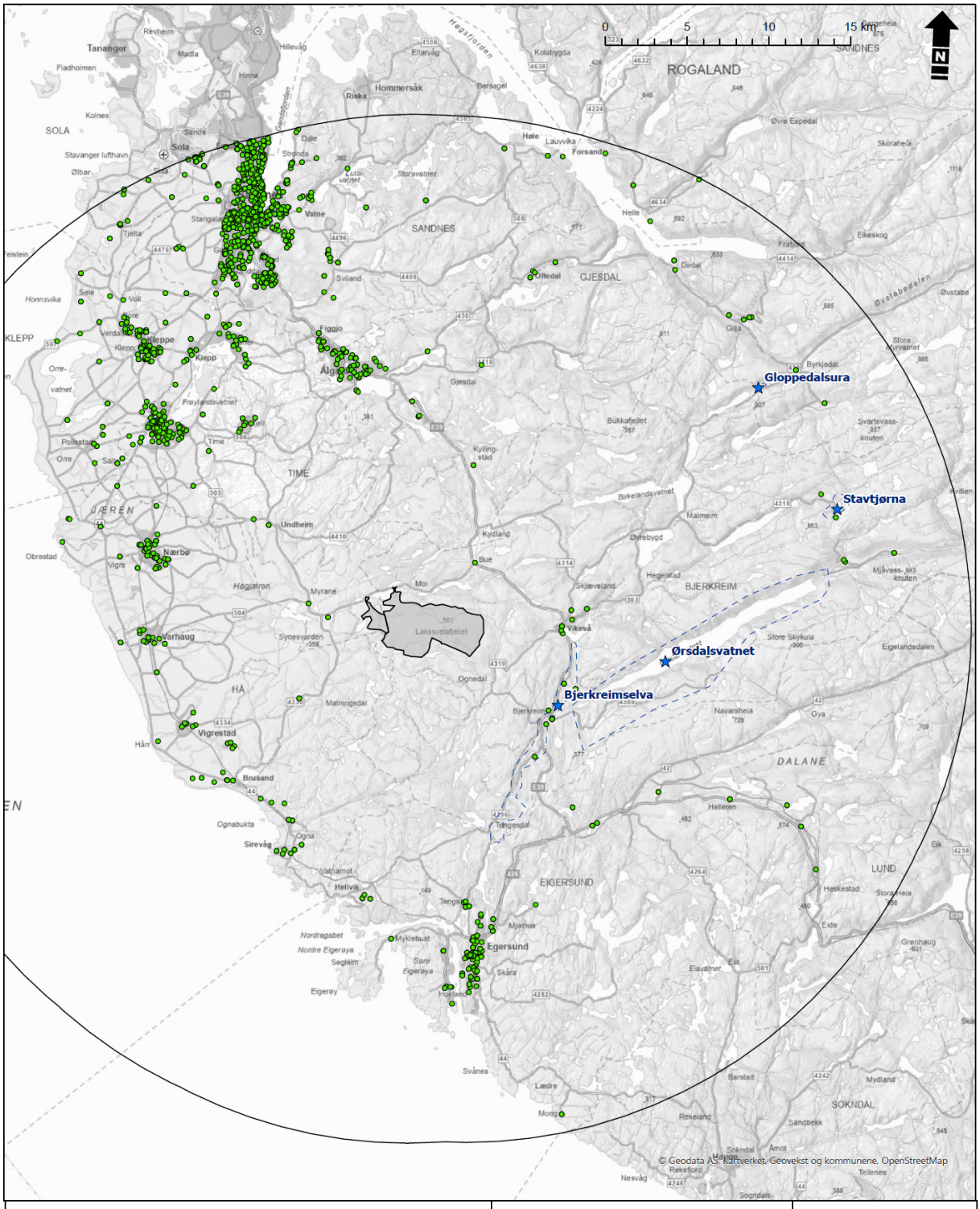
[68] (Innovasjon Norge, 2025)
[69] (Innovasjon Norge, 2025)
[70] (Innovasjon Norge, 2025)
[71] (Innovasjon Norge, 2025)

Rogaland	**9 293 827**
Trøndelag	7 839 945
Nordland	7 588 597
Agder	5 837 966
Innlandet	5 262 520
Troms	4 456 501
Møre og Romsdal	4 252 810
Buskerud	4 155 244
Vestfold	3 208 414
Østfold	3 087 466
Finnmark	2 313 561
Telemark	2 049 743
Svalbard	626 439
Sum	**120 649 198**

Multiconsult har kartlagt reiselivsaktører innenfor et radius på 30 kilometer fra planområdet, se Figur 4-2. Reiselivsaktørene har blitt kartlagt ved hjelp av næringskoder innen de overnevnte fem delnæringene: Transport, overnattingsvirksomhet, serveringsvirksomhet, formidling og kultur og underholdning. Denne kategoriseringen av delnæringer i reiselivssektoren er også i tråd med NVE sin definisjon presentert innledningsvis. Enkelte aktører som kan ha blitt utelatt av kartleggingen dersom de bedriver reiselivsvirksomhet som en tilleggsnæring. Bedriften kan da være registrert under en annen næringskode.

Som det fremgår av kartet i Figur 4-2 er flere aktører sentrert rundt Sandnes, Egersund, Bryne, Klepp og Nærbø. Det er svært få reiselivsaktører lokalisert i umiddelbar nærhet til planområdene. Blant de nærmeste er en nyetablerte Backyard Camp som tilbyr naturbasert overnatting og har planer om å utvide kapasiteten. Backyard Camps har mottatt støtte både fra Innovasjon Norge og Bjerkreim kommune. I dagens situasjon oppleves eksisterende vindkraftverk som lite synlige fra overnattingsenhetene i campen, og støy forekommer kun under bestemte vindforhold.

Figur 4-2 presenterer også fire sentrale reiselivslokaliteter; Gloppedalsura, Stavtjørn, Bjerkreimselva og Ørsdalsvatnet.

Tegnforklaring

- Reiselivsbedrift
- Hovedattraksjon
- Hovedattraksjon ca. flate
- Influensområde 30 km
- Planområdet

MELLOMSTRAND OG MOIFJELLET VINDKRAFTVERK

Oversiktskart Reiseliv

Statkraft

Reiselivsbedrifter og hovedattraksjoner

Oppdrag:	10265688-01	Målestokk A3:	1:205 000
Tegnet:	ØWJ	Dato:	8.10.2025
Kartgrunnlag:	Geocache gråtone, Geodata		

Utarbeidet av:
Multiconsult
Multiconsult AS
Postboks 2070
7708 Steinkjer

Figur 4-2 Kart over kartfestede reiselivsaktører og viktige lokale attraksjoner innen deler av det regionale influensområde.

Lokalt

Tabell 4-8 viser verdiskaping i reiselivsnæringen for kommunene i Rogland fylke. Time kommune er rangert som nummer 8 (av totalt 23 kommuner), med en verdiskaping på over 145,9 millioner kroner i 2024, opp fra 138,8 millioner i 2023. Bjerkreim kommune hadde i 2024 en verdiskaping på 15,2 millioner kroner, etter en betydelig vekst på 69 prosent fra året før. Dette er den høyeste vekstratene blant kommunene presentert i tabell *Tabell 4-8*. Likevel har Bjerkreim noe av den laveste verdiskapingen fra reiselivet i fylket i absolutte tall.

Tabell 4-8 Oversikt over reiselivsrelatert verdiskapning (i 1000 NOK, faste 2024-kroner) for de kommunene i Rogaland fylke i 2024[72]

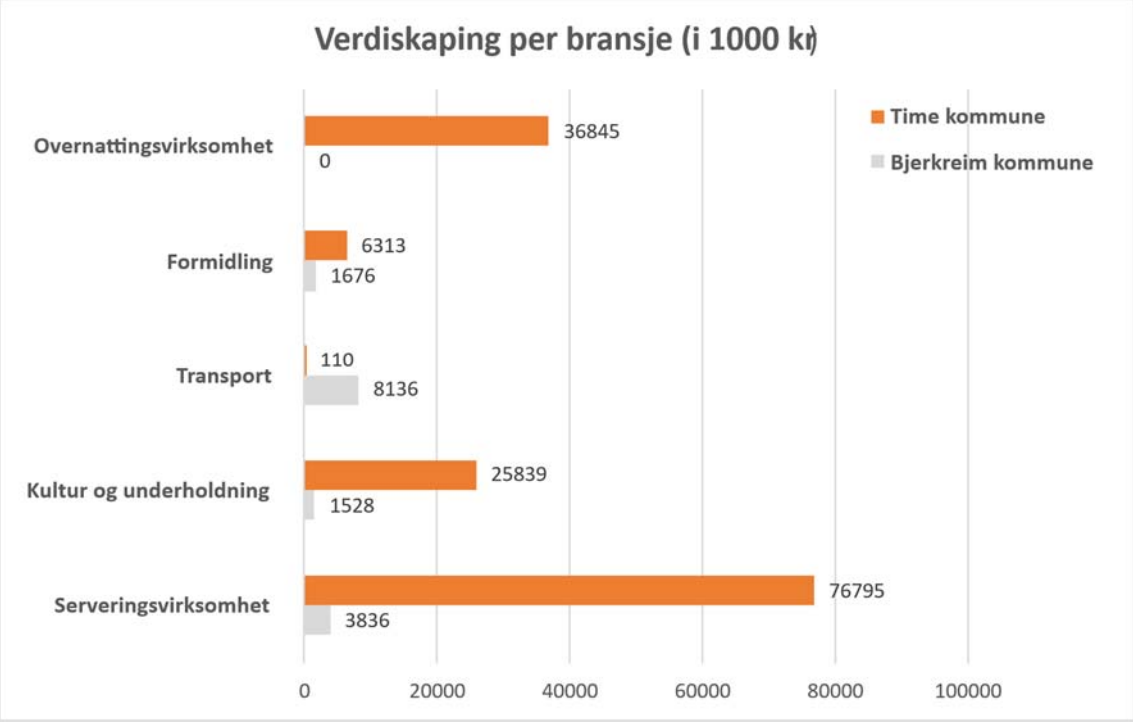
Kommune	2023	2024	Endring %
Stavanger	4 319 868	4 182 207	-3 %
Sola	2 094 609	1 799 703	-14 %
Sandnes	1 217 896	1 239 289	2 %
Haugesund	544 804	582 423	7 %
Karmøy	300 183	328 115	9 %
Eigersund	265 121	177 027	-33 %
Gjesdal	170 748	160 923	-6 %
Time	**138 836**	**145 902**	**5 %**
Strand	129 035	133 434	3 %
Hå	112 761	141 447	25 %
Klepp	86 854	90 671	4 %
Suldal	77 191	75 311	-2 %
Randaberg	58 125	61 720	6 %
Hjelmeland	39 675	58 047	46 %
Kvitsøy	31 869	29 883	-6 %
Sauda	31 823	28 484	-10 %
Tysvær	30 753	32 798	7 %
Utsira	23 066	18 714	-19 %
Sokndal	20 828	22 299	7 %

[72] (EY for Innovasjon Norge, 2025)

Kommune	2023	2024	Endring %
Vindafjord	17 885	19 214	7 %
Bjerkreim	**8 997**	**15 176**	**69 %**
Lund	4 855	2 794	-42 %
Bokn	4 066	6 520	60 %
Totalt Rogaland	**9 729 849**	**9 352 101**	**-3,9 %**

Time kommune

I 2024 var det anslått 352 lønnstakere i reiselivsnæringen i Time kommune, som utgjør 4,4 prosent av alle lønnstakere i kommunen[73]. Nedenfor følger en oversikt over hvordan reiselivets verdiskapning fordeler seg på de forskjellige bransjene i Time kommune. Her er serveringsvirksomhet, etterfulgt av overnattingsvirksomhet, de største bransjene.

Figur 4-3 Oversikt over verdiskapning per bransje i Time og Bjerkreim kommune[74].

Bjerkreim kommune

Figur 4-3 viser at verdiskaping fra reiselivsbransjene i Bjerkreim kommune er betraktelig lavere enn Time kommune og at det er ingen verdiskaping som er knyttet direkte til overnattingsvirksomhet. Samtidig viser

[73] (Innovasjon Norge, 2025)
[74] (Innovasjon Norge, 2025)

kartleggingen i Tabell 4-4 at det finnes overnattingskapasitet, dog begrenset, i kommunen, og det kan ikke utelukkes at enkelte aktører ikke fanges opp i statistikken dersom reiseliv drives som tilleggsnæring.

I 2024 var det anslått 28 lønnstakere i reiselivsnæringen i Bjerkreim. Av disse var flest tilknyttet serveringsvirksomhet, mens det ikke var noen lønnstakere innen overnattingsvirksomhet. Samlet utgjorde reiselivsnæringen 2,7 prosent av alle lønnstakere i kommunen[75]. Det kan være flere som jobbet med reiseliv, ettersom enkelte aktører driver reiselivsvirksomhet som en tilleggsaktivitet. Dette gir likevel en indikasjon på reiselivet økonomiske betydning lokalt og regionalt. Utover dette foreligger det på nærværende tidspunkt ingen inngående oversikt over antall turister og omsetning hos de lokale reiselivsaktørene i Bjerkreim kommune.

4.5.3 Verdivurdering

Lokalt reiseliv

Time sin reiselivsnæring er sterkt sentralisert til Bryne, som er kommunens eneste tettsted med et reelt reiselivstilbud og aktiv markedsføring gjennom Fjord Norway og Edge of Norway. Reiselivstilbudet i Bryne er konsentrert rundt kulturarv knyttet til Garborg, Pøbels veggmalerier og skulpturparken.

Næringen har en større sysselsetting og verdiskaping enn i Bjerkreim, men utgjør likevel en beskjeden del av kommunens totale næringsstruktur. Bryne er samtidig den eneste delen av kommunen som blir løftet fram i regionale og nasjonale markedsføringskanaler, mens øvrige deler av kommunen ikke profileres som reisemål. Utover Bryne finnes det svært få attraksjoner eller kommersielle aktører som retter seg mot turister. Time kommune har tidligere vært blant et av landets minst besøkte kommuner målt i andel av kortbruk fra norske sommerturister[76]. Reiselivet i Time kommune vurderes på bakgrunn av dette å ha *liten verdi* med referanse til Tabell 4-2.

Bjerkreim tiltrekker seg primært lokale og/eller regionale besøkende og hytteturisme. Turismen er stort sett begrenset til friluftsaktivitet og reiselivsnæringen bidrar i liten grad til verdiskapning og skatteinngang lokalt sammenlignet med andre lokale næringer og større reiselivsdestinasjoner. Flere lokaliteter i kommunen inngår i Magma Geopark Unesco verdensarv. Opprettelsen av Destinasjon Bjerkreim for å konsolidere markedsføringen reiselivsaktørene vitner om en satsing på reiselivet fra kommunen sin side. Selv om næringen har hatt en betydelig prosentvis vekst perioden 2023-2024, er den fortsatt liten i absolutte tall på grunn av et lavt utgangspunkt. Samlet sett vurderes Bjerkreim å ha svært begrenset kommersiell turisme, og reiselivets bidrag til den lokale økonomien og sysselsettingen er beskjedent. Reiselivet i Bjerkreim kommune vurderes likevel å ha *liten verdi* med referanse til Tabell 4-2.

Regionalt reiseliv

Rogaland fylke har stor verdi som reiselivsdestinasjon med betydelige natur- og kulturbaserte attraksjoner, inkludert nasjonalt anerkjente reisemål som Preikestolen og Lysefjorden. Fylket tiltrekker både nasjonale og internasjonale besøkende og har et bredt spekter av næringsaktører, som bidrar til lokal sysselsetting og økonomisk vekst. Rogalands natur- og kulturlandskap er vesentlige for å ivareta Norges reiselivsprofil og tiltrekker seg et bredt spekter av turister, noe som forsterker regionens betydning i norsk reiseliv. Rogaland har høy verdiskapning og mange sysselsatte innen reiselivsnæringen. Reiselivet i Rogaland vurderes dermed å ha *stor verdi* jamført Tabell 4-2.

[75] (Innovasjon Norge, 2025)
[76] (Hagesæther & Amundsen, 2024)

4.6 Påvirkning og konsekvens

4.6.1 0-altenativet

0-alternativet utgjør referansealternativet og representerer forventet utvikling av reiselivet dersom tiltaket ikke gjennomføres. Dette forstås i praksis som at Mellomstrand og Moifjellet vindkraftverk i Bjerkreim og Time kommune ikke bygges.

Utviklingen av det regionale og lokale reiselivet påvirkes i stor grad av svingninger i den nasjonale og globale økonomien, som har direkte innvirkning på folks privatøkonomi og dermed deres reisevaner, både i forbindelse med fritids- og forretningsreiser. Økonomiske svingninger, som inflasjon, valutakursendringer og generell økonomisk usikkerhet kan dempe etterspørselen etter reiser, mens perioder med økonomisk vekst kan føre til økt aktivitet i sektoren. Uforutsette hendelser, som koronapandemien, har også vist hvor sårbar reiselivssektoren er for slike etterspørselssjokk.

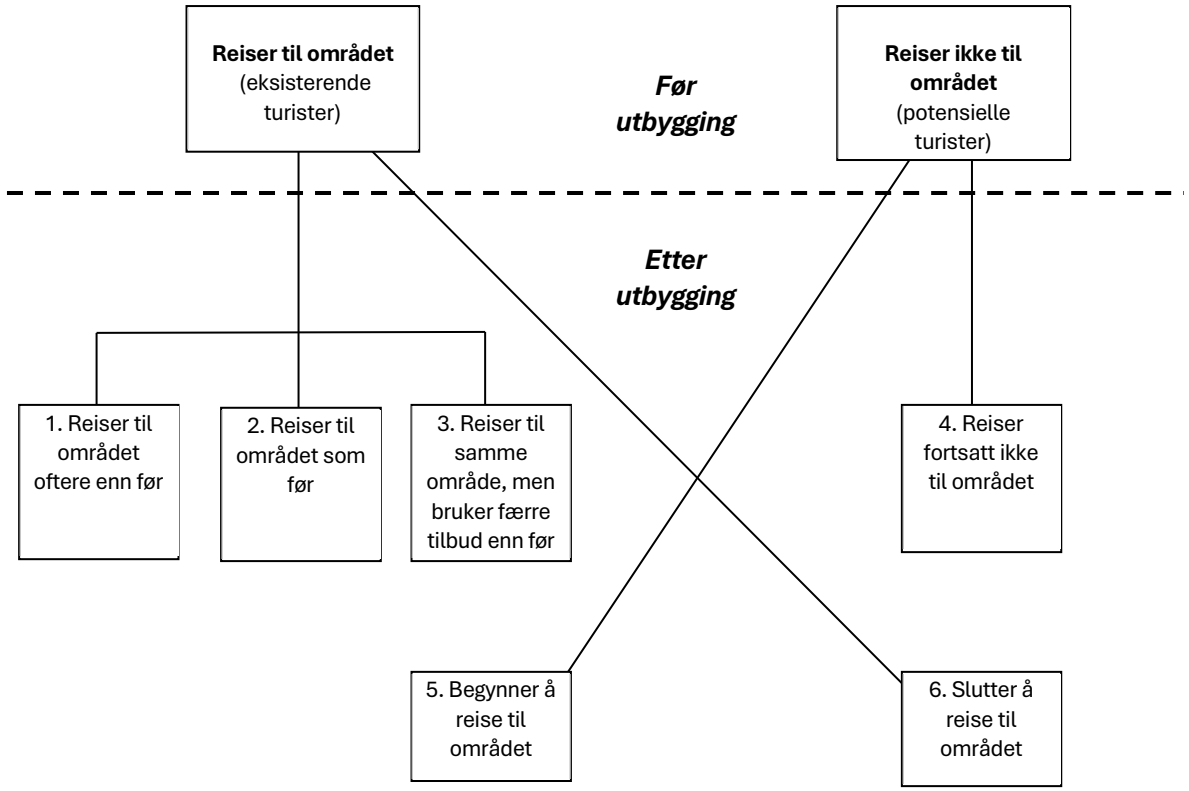
Før pandemien opplevde norsk reiseliv en periode med sterk vekst, spesielt i utenlandsmarkedet, der interessen for naturbaserte opplevelser og lokalprodusert mat og drikke i Norge var stigende[77]. Under pandemien falt utenlandsmarkedet bort, men reiselivsbedrifter klarte å kompensere noe for bortfallet av internasjonale besøkende grunnet flere nordmenn ferierte i eget land. Økt betalingsvilje fra norske gjester, tilpasningsevne blant aktørene og nasjonale støttetiltak bidro til en lavere omsetningsnedgang enn først antatt.

Konsekvensen av 0-alternativet er per definisjon ubetydelig (0).

4.6.2 Litteraturgjennomgang

Konsekvensene på reiselivsnæringen, spesielt den naturbaserte delen av næringen, er nært forbundet med sosial aksept for vindkraft, landskapsinntrykk og opplevelsesverdi[78]. Det er en betydelig grad av usikkerhet knyttet til hvordan reiselivet vil reagere på vindkraftutbygging, særlig i områder hvor naturen er en viktig del av reiselivsopplevelsen. Konsekvensene av vindkraft kan være både direkte, som en nedgang i antall besøkende, og indirekte, som et redusert økonomisk potensial for reiselivsaktørene i området. Først når bruksmønstrene har stabilisert seg, vil de virkelige effektene bli tydeligere, inkludert eventuelle økonomiske konsekvens for reiselivsnæringen. En slik tankegang følger samme modell som brukes for å vurdere virkning av inngrep på friluftslivet (se DN-Håndbok 18-2001). Modellen justeres imidlertid ut fra at dette dreier seg om næringsvirksomhet, og negative virkninger derfor først oppstår når næringsaktørene får mindre inntekter fra besøkende.

[77] (Erik Jakobsen et al., 2021)
[78] (Edita Tverijonaite & Anna Dóra Sæþórsdóttir, 2023)

Figur 4-4 Konseptualisering av mulige sammenheng mellom etablering av vindkraft og virkning på reiselivet i området.

En litteraturgjennomgang av studier om reiseliv og vindkraftverk viser at turister generelt har lavere aksept for vindkraftverk sammenlignet med andre typer fornybar energi, noe som hovedsakelig skyldes de visuelle endringene og vindkraftverkets potensielle innvirkning på landskapets karakter[79]. Det er verdt å merke seg at turister og reiselivsaktører ofte viser sterkere motstand mot foreslåtte prosjekter enn mot de som allerede er etablert, noe som kan knyttes til en status quo-bias, der eksisterende tilstander foretrekkes fremfor endringer[80].

NVE sin litteraturgjennomgang viser til at det i enkelte tilfeller er mulig å integrere vindkraftverk i reiselivet uten betydelige negative konsekvenser, spesielt når utbyggingen inngår i en bredere, helhetlig utviklingsstrategi[81] .Etterprøvingsstudie av vindkraftverkene på Smøla, Hitra, Midtfjellet og Ytre Vikna viser at de enkelte lokale overnattingsbedrifter nær tiltaket enten har opplevd ubetydelig virkning, eller i noen tilfeller positiv økonomisk virkning, primært for bedrifter med overnattingskapasitet til å huse anleggsarbeidere under utbygging. Dette divergerer fra de antatt negative konsekvensene for reiselivet i konsekvensutredningene av hvert tiltak, hvor påvirkning på friluftslivet var vektet høyt[82]. Studien viser også at turistenes individuelle oppfatninger av vindkraftverk og fokus på omgivelsene kan ha avgjørende

[79] (Sæþórsdóttir et al., 2018; Frantál & Kunc, 2011)
[80] (Samuelson & Zeckhauser, 1988).
[81] (Norges vassdrags- og energidirektorat, 2022)
[82] (Riise, E. et al., 2016)

betydning for hvordan vindkraft oppleves. Dette kan variere mellom norske og utenlandske turister. Reiselivsaktiviteter som fokuserer på natur- og landskapsopplevelser kan være mer sårbare for slike inngrep [83]. En studie som sammenlignet reiselivsnæringen i Smøla og Frøya viser at vindkraftutbyggingen har hatt en positiv og diversifiserende effekt på reiselivsnæringen på Smøla, særlig gjennom høy aktivitet i anleggsfasen og en generell vekst også etter ferdigstillelse [84]. Studien peker på at denne utviklingen på Smøla henger sammen med at vindkraftutbyggingen, som var det første store vindkraftverket i Norge, og reiselivet inngikk i en samlet, kommunal strategi.

Selv om forskningen i hovedsak indikerer at vindkraftverk har begrenset betydning for turistenes valg av reisemål, viser enkelte studier at selv mindre endringer i besøksnivå kan ha merkbare økonomiske konsekvenser lokalt, særlig i områder med høy avhengighet av naturbasert turisme [85]. NVE understreker behov for mer kunnskap om hvordan vindkraftutbygging påvirker reiselivsnæringen, særlig segmenter som kan være sårbare for slike inngrep [86]. Det understrekes at etterprøving av flere vindkraftutbygginger kan bidra til et mer robust kunnskapsgrunnlag om samlede virkninger under ulike lokale forhold. Videre fremhever NVE at det er begrenset kunnskap om hvordan vindkraftutbygging kan påvirke Norges omdømme som reiselivsdestinasjon.

Gjennom prosjektet «Kraftturisme. Opplevelser i det vestnorske kraftlandskapet» har Rogaland fylkeskommune som mål å videreutvikle reiselivsopplevelser knyttet til kraftproduksjon [87]. Kraftturisme i Norge har hovedsakelig vært forbundet med vannkraft. En studie fra Portugal fant at vindkraftverk hadde en større mulighet for å bli turistattraksjoner i landskap allerede preget av industriell aktivitet, spesielt i områder med lavt eller ingen kulturell eller naturmessig verdi [88]. Selv om Bjerkreim og Time kommune har flere vindkraftverk i drift i dag, har landskapet rundt planområdene høy naturmessig verdi og deler av Moi/-Laksvelsafjellet er et viktig friluftsområdet

Per i dag foreligger det ikke en mer detaljert oversikt over turiststrømmen og omsetningen til de lokale reiselivsaktørene i Time og Bjerkreim kommune enn hva som er presentert under avsnitt 4.5.2. Det er generelt sett svært vanskelig å kvantifisere eventuelle økonomiske virkninger tiltaket måtte ha på reiselivet i både tiltakskommunene og tilgrensende nabokommuner.

I vurderinger av vindkraftutbyggingens påvirkning på reiselivet i Rogaland er det verdt å bemerke at regionen har flere vindkraftverk, inkludert prosjekter i Bjerkreim og omkringliggende kommuner som allerede har bidratt til en kumulativ visuell påvirkning. Dette ble framhevet i forbindelse med nasjonale ramme for vindkraft i 2019, hvor den samlede belastningen på Rogaland fylke ble ansett som høy, særlig på grunn av sårbare natur- og turistområder som Preikestolen og Lysefjorden, som har stor betydning for turismen i regionen [89]

I Rogaland sin fylkesdelplan for vindkraft fra 2007 ble planområdene klassifisert som et "nei-område" på grunn av betydelige konflikter med nasjonale miljømål, basert på vurderinger fra Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren. Fylkesdelplanen vurderte likevel reiselivet til å ha liten til ingen konfliktgrad ved Mellomstand/Moifjellet-området [90]. Det er dog viktig å presisere at kunnskapsgrunnlaget har endret seg siden fylkesdelsplanen ble publisert i 2007.

---

[83] (Riise, E. et al., 2016)
[84] (Bjerkestrand, 2010)
[85] (Broekel & Alfken, 2015; Riddington et al., 2010, Frantál & Kunc, 2011; Warren & McFadyen, 2010).
[86] (Norges vassdrags- og energidirektorat, 2022).
[87] (Jenssen, 2021)
[88] (Silva & Delicado, 2017).
[89] (Preikestol-turisme stopper vindmøller, 2019).
[90] (Rogaland fylkeskommune, 2007)

4.6.3 Vurdering av tiltakets påvirkning på lokalt og regionalt reiseliv

Lokalt

Anleggsfasen

Anleggsarbeidet vil føre til midlertidige forstyrrelser i form av støy, trafikk og landskapsinngrep, som kan ha en negativ effekt på friluftslivet og naturbaserte reiselivsaktiviteter. Konsekvensutredningen for friluftsliv vurderer de to mest direkte berørte friluftslivsområdene, FL1 Moifjellet og Urdalsnipa og FL2 Brusaknuden og Karten, til begge å ha stor verdi som friluftslivslokaliteter lokalt. Konsekvensene er primært knyttet til visuell forstyrrelse, støy, skyggekast som vil prege turen opp til Urdalsnipa. Det henvises videre til tema friluftsliv for en mer detaljer vurdering av tiltakets konsekvens på friluftsliv.

I henhold til NVE sin definisjon av reiseliv ses her på den næringsmessige betydningen av å selge varer og tjenester til folk på reise og turisme. Norconsult og Agenda Kaupangs studie viser at vindkraftutbyggingene som ble analysert i begrenset grad ga økt omsetning til reiselivsnæringen, og at eventuelle positive effekter i hovedsak tilfaller overnattingssteder med tilstrekkelig kapasitet til å ta imot anleggsarbeidere. For de aktuelle tiltakene (alternativ 1 og 2) vurderes de positive effektene som begrensede. Dette skyldes blant annet at det er begrenset overnattingskapasitet i nærheten av tiltaket og det planlegges en midlertidig brakkerigg for anleggspersonell sentralt i Bjerkreim, nær eksisterende servicetilbud i Vikeså-området. Midlertidig brakkerigg for personell vil avklares nærmere som del av anskaffelsesprosessen og i dialog med aktuelle leverandører. Den overnattingskapasiteten som finnes i Bjerkreim og Time kan likevel bli benyttet, avhengig av leverandørenes valg. Uavhengig av innkvarteringsform kan det forventes noe økt omsetning hos lokale service- og handelsbedrifter i anleggsfasen, særlig i Vikeså-området, men omfanget er vanskelig å tallfeste på nåværende tidspunkt.

Samtidig vil anleggsaktivitet i og nær planområdet medføre redusert opplevelseskvalitet for deler av det natur- og friluftsbaserte reiselivet, samt de få reiselivaktørene i nærheten av planområdet. Dette gjelder spesielt i Bjerkreim kommune, der natur og tilgjengelighet til friluftsområder utgjør sentrale attraksjonsverdier for besøkende. Den faktiske innvirkningen på omsetning og turistbesøk kan imidlertid variere avhengig av lokale tilpasninger og turistgruppenes aksept for slike inngrep.

På denne bakgrunn vurderes tiltaket å kunne medføre en *liten negativ konsekvens (–)* for reiselivet i Bjerkreim kommune i anleggsfasen for både alternativ 1 og 2.

Reiselivstilbudet i Time kommune er i hovedsak konsentrert til Bryne-området og ligger i betydelig avstand fra planområdene. Det vurderes derfor som lite sannsynlig at anleggsaktiviteten vil medføre merkbare økonomiske virkninger for reiselivsnæringen i Time kommune, og konsekvensen av alternativ 1 i anleggsfasen vurderes som *ubetydelig (0).*

Driftsfasen

Etter ferdigstillelse vil de visuelle endringene bli en fast del av landskapet, noe som kan påvirke turisters opplevelse av områdets naturverdier. Dette kan redusere tiltrekningskraften for turister som søker uberørte landskap, noe som kan ha langsiktig negativ effekt på reiselivsaktører i området, særlig for virksomheter avhengige av naturopplevelser. Basert på erfaringer fra eksisterende vindkraftverk, dvs. oppfølgende undersøkelser knyttet til vindkraft og reiseliv[91], er det lite som tilsier at utbyggingen vil medføre direkte tap av arbeidsplasser innenfor reiselivsnæringen i verken Bjerkreim eller Time kommune.

[91] (Riise, E. et al., 2016)

Situasjonen i Bjerkreim kommune skiller seg fra dette ved at området allerede er preget av omfattende vindkraftutbygging, noe som innebærer at erfaringene fra studien ikke uten videre kan overføres direkte til lokale forhold.

Bjerkreim kommune har gjennomført en reiselivssatsinger som bidratt til økt verdiskaping i det lokale reiselivet, til tross for eksisterende vindkraftverk, noe som kan indikere en viss grad av robusthet i reiselivsnæringen. Veksten i verdiskaping fra 2023 til 2024 viser at reiselivet fortsatt er i utvikling, og at dagens vindkraft ikke har stoppet denne. Et eksempel er satsingen på Backyard Camps, som ligger i nærheten av planområdet og som har utviklet sitt overnattingstilbud og planlegger videre ekspansjon, til tross for nærhet til eksisterende vindkraft. Vindkraftverkene har vært en del av landskapet i flere år, og turister som besøker området er allerede vant til at slike inngrep finnes i landskapet.

Det er dog viktig å presisere at de planlagte vindkraftverkene vil berøre naturområder som i dag er viktig friluftsområder og som blant annet markedsføres gjennom Destinasjon Bjerkreim. Tiltaket innebærer en betydelig utvidelse av det samlede vindkraftarealet i kommunen og vil bidra til ytterligere og forsterket visuell påvirkning i områdene som allerede er høyest visuelt påvirket i dag. Dette gjør det usikkert om den robustheten reiselivet hittil har vist vil opprettholdes over tid. Særlig kan visuelle og lydmessige endringer påvirke landskapsopplevelsen ved turmål som Urdalsnipa, Brusaknuden og Karten og nærliggende områder. Selv om planområdene ikke har mange kommersielle reiselivsaktører i umiddelbar nærhet i dag, er friluftslivet en forutsetning for den naturbaserte reiselivsprofilen og videreutvikling av denne, for kommunen og de få reiselivaktørene (som Backyard Camps) i nærheten av tiltaket.

Samlet sett vurderes tiltakets å ha en *noe forringet (-)* konsekvens for reiselivet i Bjerkreim for begge alternativene, der størst risiko ligger i redusert opplevelsesverdi for turister og derav mulig inntektssvikt for aktører som baserer seg på naturbaserte opplevelser.

Reiselivstilbudet i Time kommune er i hovedsak konsentrert til Bryne, og ligger i betydelig avstand fra planområdene. På bakgrunn av dette vurderes det som lite sannsynlig at tiltaket vil medføre merkbare økonomiske effekter for reiselivet i driftsfasen. Samlet sett vurderes konsekvensen for reiseliv i Time som *ubetydelig (0)* for alternativ 1. Det er dog viktig å anerkjenne at landskapsopplevelsen rundt Karten og Brusaknuden vil bli berørt som følge av tiltaket

Regionalt

På regionalt nivå er de sentrale reiselivslokalitetene i Rogaland lokalisert langt unna tiltaksområdet. Disse vil dermed i svært begrenset grad bli berørt av tiltaket. Avstanden bidrar til at regionens samlede reiselivstilbud og attraktivitet forventes å forbli uendret. Tiltaket antas derfor ikke å gi konsekvenser av betydning for det regionale reiselivet i verken anleggs- eller driftsfase, og vurderes som *ubetydelig (0)* for begge alternativene.

De faktiske konsekvensene for reiselivet kan først måles når næringen opplever økonomiske tap, enten gjennom færre turister eller lavere betalingsvilje. Dersom slike tap oppstår, er det imidlertid ikke nødvendigvis tiltaket i seg selv som er årsaken. Tapene kan også skyldes andre faktorer, som for eksempel ettervirkninger av pandemien eller endringer i norsk og global økonomi.

4.7 Avbøtende tiltak

Avbøtende tiltak som omfatter reiseliv er nært knyttet til både natur- og kulturlandskap. Derfor kan foreslåtte avbøtende tiltak for landskap, kulturmiljø, folkehelse, naturmangfold og friluftsliv ha en positiv innvirkning på reiselivet, og det henvises derfor til de respektive fagrapportene. Videre vil tett dialog med berørte reiselivsaktører, for å konkretisere eventuelle avbøtende tiltak være formålstjenlig. Det henvises til kapittel 3.6 for beskrivelse av kompenserende tiltak som er foreslått.

4.8 Oppfølgende undersøkelser

Oppfølgende undersøkelser være relevante for å bedre forstå eventuelle langsiktige virkninger på reiselivsnæringen, særlig knyttet til hvordan samlokalisering av flere vindkraftprosjekter kan påvirke reiselivet lokalt og regionalt. På denne bakgrunn kan det være hensiktsmessig å legge til rette for dialog med reiselivsaktører i regionen for å følge utviklingen over tid. Utover dette er det ikke foreslått videre oppfølgende undersøkelser innenfor temaet reiseliv.

4.9 Usikkerhet

Reiselivets verdi og sensitivitet anses å være tilstrekkelig vurdert, selv om ikke alle reiselivsaktører nødvendigvis er fanget opp i tilgjengelig statistikk eller kartlagt under kapittel 4.5 og grunnlaget for verdisetting er dermed vurdert å være godt. Det er samtidig knyttet usikkerhet til vurderingen av tiltakets faktiske virkninger på reiselivsnæringen. Dette skyldes blant annet at det er metodisk krevende å isolere og kvantifisere virkninger av vindkraftutbygging på reiseliv, særlig der effektene er indirekte, langsiktige og samvirker med andre påvirkningsfaktorer. Konsekvensene for reiselivet kan først måles når næringen opplever økonomiske tap, enten gjennom færre turister eller lavere betalingsvilje. Dersom slike tap oppstår, er det imidlertid ikke nødvendigvis tiltaket i seg selv som er årsaken. Tapene kan også skyldes andre faktorer, som for eksempel endringer i norsk og global økonomi. Videre finnes det allerede flere etablerte vindkraftverk i området, noe som gjør det utfordrende å skille virkninger av det nye tiltaket fra den samlede påvirkningen av eksisterende inngrep i landskapet.

5 Samlet vurdering

Tabellen nedenfor sammenfatter konsekvensene for lokal og regionalt næringsliv og sysselsetting, kommuneøkonomi og reiseliv i anleggsfasen og driftsfasen., iht. *Tabell 3-1*.

Tabell 5-1 Oppsummering av konsekvenser for lokal og regional sysselsetting, kommuneøkonomi og reiseliv

	Alt. 1		Alt. 2	
Næringsliv og sysselsetting	**Anleggsfasen**	**Driftsfasen**	**Anleggsfasen**	**Driftsfasen**
Bjerkreim kommune	Middels positiv (++)	Liten positiv (+)	Middels positiv (++)	Liten positiv (+)
Time kommune	Middels positiv (++)	Ubetydelig (0)	Middels positiv (++)	Ubetydelig (0)
Rogaland fylke	Liten positiv (+)	Ubetydelig (0)	Liten positiv (+)	Ubetydelig (0)
Kommuneøkonomi				
Bjerkreim kommune	Ikke vurdert	Svært stor positiv (++++)	Ikke vurdert	Svært stor positiv (++++)

Time kommune	Ikke vurdert	Liten positiv (+)	Ikke gjeldende	Ikke gjeldende
Reiseliv				
Bjerkreim kommune	Noe negativ (-)	Noe negativ (-)	Noe negativ (-)	Noe negativ (-)
Time kommune	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)
Rogaland fylke	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)

6 Referanser

Aas, Ø.,Museth,J., Tangeland,T.(2006). Konsekvensutredning: 420 kV kraftledning Sima-Samnanger. NINA

Asplan Viak for Innovasjon Norge. (2022). Reiselivets verdiskapning. Innovasjon Norge.

AS, P. (2022, november 9). Medlemsbedrifter—Opplev Jæren. https://opplevjaeren.no/medlemmer/
Bondelaget. (u.d.). Hentet fra https://www.bondelaget.no/rogaland/landbruket-i-rogaland/

Bjerkreim kommune. (u.å.). Utkast til Planstrategi for Bjerkreim kommune 2024-2027. https://www.bjerkreim.kommune.no/_f/p1/i502af981-07ff-4974-bc80-266f106758f0/forslag_til_planstrategi_for_bjerkreim_kommune_2024_2027_revidert_345166_1_p_2373518.pdf

Bjerkreim kommune. (2023, november 21). Forslag til handlings-og økonomiplan 2024-2027. https://www.bjerkreim.kommune.no/_f/p1/ic946fefc-4723-4b80-957b-f40a02d92fca/handlings-og-okonomiplan-2024-27-formannskapets-innstilling.pdf

Broekel, T., & Alfken, C. (2015). Gone with the wind? The impact of wind turbines on tourism demand. Energy Policy, 86, 506-519. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2015.08.005

Bjerkestrand, Erlend. (2010). Vindkraft og reiselivsnæring - konflikt eller samspill? En komparativ studie av reiselivsnæringen i Smøla og Frøya. Masteroppgave i samfunnsgeografi, samfunnsvitenskapelig fakultet. Universitetet i Bergen.

Data for utbygde vindkraftverk i Norge—NVE. (u.å.). Hentet 8. november 2024, fra https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/data-for-utbygde-vindkraftverk-i-norge/

Destinasjon Bjerkreim (u.å.). https://destinasjonbjerkreim.no/

Edita Tverijonaite & Anna Dóra Sæþórsdóttir. (2023, september). Tourism and onshore wind turbines-literature review. https://www.ramma.is/media/ra5/Wind_tourism_lit_review_2023_final.pdf

Energidepartementet. (2024, mai 14). Tilskotsordningar til natur, friluftsliv og reindrift i område med vindkraftverk [Pressemelding]. Regjeringa.no; regjeringen.no. https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/2.tilskotsordningar-til-natur-friluftsliv-og-reindrift-i-omrade-med-vindkraftverk/id3038637/

Erik Jakobsen, Endre K. Iversen, Live Nerdrum, & Mathie Rødal. (2021, november 20). Norsk reiseliv før, under og etter pandemien. Menon Economics. https://www.menon.no/publication/norsk-reiseliv-for-under-og-etter-pandemien/

Frantál, B., & Kunc, J. (2011). Wind turbines in tourism landscapes: Czech experience. Annals of Tourism Research, 38(2), 499-519. https://doi.org/10.1016/j.annals.2010.10.007

Finansdepartementet. (2023, oktober 6). Prop. 2 LS (2023–2024) [Proposisjon]. Regjeringen.no; regjeringen.no. https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-2-ls-20232024/id2998793/

Fjord Norway. (2025, 10). Se og gjøre. Hentet fra https://www.fjordnorway.com/no/se-og-gjore?regions=the-stavanger-region&attractions=bryne

Fylkesdelplan for vindkraft (2007)—Rogaland fylkeskommune. (u.å.). Hentet 4. november 2024, fra https://www.rogfk.no/vare-tjenester/planlegging/gjeldende-planer-og-strategier/energi-og-klima/fylkesdelplan-for-vindkraft-2007/

Gilje, B. E. (2024, september 20). Kommunestyret har vedtatt detaljreguleringsplan for Eikemyrane Flodene hyttefelt—Bjerkreim kommune. https://www.bjerkreim.kommune.no/aktuelt/kommunestyret-har-vedtatt-detaljreguleringsplan-for-eikemyrane-flodene-hyttefelt.113415.aspx

Hva er en UNESCO Geopark? (u.å.). Magma Geopark. Hentet 6. november 2024, fra https://magmageopark.no/no/geopark/hva-er-en-unesco-geopark/

Hagesæther, P. V., & Amundsen, P. S. (2024, 07 18). *Fri fra Folk*. Hentet fra Aftenposten: https://www.aftenposten.no/amagasinet/i/xmgq4X/norges-minst-besoekte-kommuner

Inger Cathrine Kann, Therese Dokken, Johannes Sørbø, & Jun Yin. (2018). Geografisk og yrkesmessig mobilitet blant arbeidsledige | Arbeid og velferd. https://arbeidogvelferd.nav.no/journal/2018/1/p-3512/Geografisk_og_yrkesmessig_mobilitet_blant_arbeidsledige

Innovasjon Norge. (2025, 10). Overnattingsstatistikk. Hentet fra https://reiseliv.innovasjonnorge.no/seksjon/overnattingsstatistikk

Innovasjon Norge. (2025, 10). Sysselsatte i reiselivet. Hentet fra https://reiseliv.innovasjonnorge.no/seksjon/sysselsatte-i-reiselivet

Jenssen, E. K. (2021, september 21). Kraftverk kan bli turistattraksjoner—Rogaland fylkeskommune. https://www.rogfk.no/aktuelt/kraftverk-kan-bli-turistattraksjoner.112615.aspx

Lovdata. (u.å.). Lov om eigedomsskatt til kommunane (eigedomsskattelova). Hentet 6. november 2024, fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1975-06-06-29

Lovdata. (2021). Lov om klimamål (klimaloven). Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-60

Måland,S. (2023, november 16). Kraftig oppjusterte anslag for oljeinvesteringene i 2024. SSB. https://www.ssb.no/energi-og-industri/industri-og-bergverksdrift/statistikk/investeringer-i-olje-og-gass-industri-bergverk-og-kraftforsyning/artikler/kraftig-oppjusterte-anslag-for-oljeinvesteringene-i-2024

Magma Geopark—Bjerkreim kommune. https://www.bjerkreim.kommune.no/tjenester/kultur-idrett-fritid-og-turisme/friluftsliv/magma-geopark/

Miljødirektoratet. (2025). Håndbok om konsekvensutredning av klima og miljø | M-1941.

NAV. Arbeids-og velferdsetaten. Desember 2025. Hentet fra Hovedtall om arbeidsmarkedet: https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/statistikk/arbeidssokere-og-stillinger-statistikk/hovedtall-om-arbeidsmarkedet.

Nedrebø,O.A . (2019, januar 17). Turist i Bjerkreim—Bjerkreim kommune. https://www.bjerkreim.kommune.no/tjenester/kultur-idrett-fritid-og-turisme/fritid-og-turisme/turist-i-bjerkreim/

Norges vassdrags- og energidirektorat. (2022). Hentet fra https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft/kunnskapsgrunnlag-om-virkninger-av-vindkraft-paa-land/skatt/#:~:text=Om%20skatt%20og%20vindkraftverk

Norges vassdrags- og energidirektorat. (2022, april 11). Reiseliv—NVE. https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/kunnskapsgrunnlag-om-virkninger-av-vindkraft-paa-land/reiseliv/

Norges vassdrags- og energidirektorat. (2024, april 10). Så mye får vindkraftkommunene utbetalt—NVE. https://www.nve.no/nytt-fra-nve/nyheter-energi/saa-mye-faar-vindkraftkommunene-utbetalt/

Norges vassdrags- og energidirektorat. (2024). Kostnader for kraftproduksjon. https://www.nve.no/energi/analyser-og-statistikk/kostnader-for-kraftproduksjon/

Norges vassdrags- og energidirektorat. (2024). Metode og forutsetninger for beregning av kostnader for kraftproduksjon.

Norges vassdrags- og energidirektorat. (2025, 10 29). Data for utbygde vindkraftverk i Norge. https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/data-for-utbygde-vindkraftverk-i-norge/

Norges vassdrags- og energidirektorat. (2025, 10 16). Produksjonsavgift for vindkraftverk på land. https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/produksjonsavgift-for-vindkraftverk-paa-land/

Norges vassdrags- og energidirektorat. (u.å.). Verdiskapning—NVE. Hentet 9. november 2024, fra https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/kunnskapsgrunnlag-om-virkninger-av-vindkraft-paa-land/verdiskapning/

Novaform. (2018). Bjerkreim Vindpark. Novaform. https://novaform.no/referanse/bjerkreim-vindpark/

NHO Reiseliv; Menon Economics. (2024, 09 05). Tall og fakta om norsk reiseliv. Hentet fra nhoreiseliv.no: https://www.nhoreiseliv.no/tall-og-fakta/tall-og-fakta-om-norsk-reiseliv/

Odland, K. (2017, august 21). Vindkraftregionen tar form. Dalane Tidende. https://www.dalane-tidende.no/5-101-130002

Olje- og energidepartementet. (2007). Retningslinjer for små - til bruk for utarbeidelse av regionale planer og i NVE's konsesjonsbehandling.

Regjeringen. (2023). Hentet fra Prop 2. LS (2023-2024) – Grunnrenteskatt på landbasert vindkraft : https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-2-ls-20232024/id2998793/

Riddington, G., McArthur, D., Harrison, T., & Gibson, H. (2010). Assessing the economic impact of wind farms on tourism in Scotland: GIS, surveys and policy outcomes. International Journal of Tourism Research, 12(3), 237-252. https://doi.org/10.1002/jtr.750

Riise, E., Klavenes, G., & Holmelin, E. (2016, oktober 6). Samfunnsmessige virkninger av vindkraftverk—En etterprøving av fire vindkraftverk. Norconsult og Agenda Kaupang.

Rogaland fylkeskommune. (2007). Fylkesdelplan for vindkraft i Rogaland. Hentet fra https://www.rogfk.no/_f/p1/i2518fd54-0a67-44fd-aeab-0057e9131a86/fylkesdelplan-for-vindkraft-i-rogaland.pdf

Rogaland fylkeskommune. (2022). Regionale utviklingstrekk Rogaland. Hentet fra https://www.rogfk.no/_f/p1/i830a3ca3-3517-439e-b71f-00c1af0670ea/regionale-utviklingstrekk-rogaland-2022-300322.pdf

Rogaland Fylkeskommune. (2025). Utviklingsplan for Rogaland 2025-2028 - regional planstrategi.

Samuelson, W., & Zeckhauser, R. (1988). Status quo bias in decision making. Journal of Risk and Uncertainty, 1(1), 7-59. https://doi.org/10.1007/BF00055564

Skatteetaten. (2023). Hentet fra Vindkraftverket verdsettes etter teknisk verdi tilsvarende gjenanskaffelseskostnadene etter fradrag for slitasje, alder og eventuell utidsmessighet, eller avkastningsve

Silva, L., & Delicado, A. (2017). Wind farms and rural tourism: A Portuguese case study of residents' and visitors' perceptions and attitudes. Moravian Geographical Reports, 25(4), 248-256. https://doi.org/10.1515/mgr-2017-0021

Sæþórsdóttir, A. D., Ólafsdóttir, R., & Smith, D. (2018). Turbulent times: tourists' attitudes towards wind turbines in the Southern Highlands in Iceland. International Journal of Sustainable Energy, 37(9), 886-901. https://doi.org/10.1080/14786451.2017.1388236

SSB. Statistisk sentralbyrå. Desember 2025. Hentet fra Statistikkbanken - Befolkning: https://www.ssb.no/statbank/table/07459/.

SSB. Statistisk Sentralbyrå. Desember 2025. Hentet fra Statistikkbanken - Nasjonale befolkningsframskrivinger: https://www.ssb.no/statbank/table/11668.

SSB. Statistisk sentralbyrå. Desember 2025. Hentet fra Statistikkbanken - Lønnstakere: https://www.ssb.no/statbank/table/11619 .

SSB. Statistisk sentralbyrå. Desember 2025. Hentet fra Statistikkbanken - Virksomheter: https://www.ssb.no/statbank/table/10309 .

SSB. Statistisk sentralbyrå. Desember 2025. Hentet fra Statistikkbanken - Kommuneregnskap: https://www.ssb.no/statbank/table/12137 .

SSB. Statistisk sentralbyrå. Desember 2025. Hentet fra Statistikkbanken - Arbeidskraftkostnader: https://www.ssb.no/statbank/table/07685/.

SSB. Statistisk Sentralbyrå. Desember 2025. Hentet fra SSB tabell 12817: Foreløpige tall for antall foretak, sysselsatte og omsetning, etter næring (SN2007), statistikkvariabel og år. https://www.ssb.no/statbank/table/12817/tableViewLayout1/

SSB. (2025, januar 26). 03174: Eksisterende bygningsmasse. Fritidsbygg, etter region, bygningstype, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken. SSB. https://www.ssb.no/system/

Statkraft. (2024, mars 21). Tilbudsbrev Moifjellet Vindkraftverk. https://www.bjerkreim.kommune.no/politikk/moteplan-og-sakslister/#/details/m-d4ef0f37__573e__4fd7__af59__255bcd530468-792!l8NNPW

Stavanger-regionen—Fjord Norway. (u.å.). Hentet 6. november 2024, fra https://fjordnorway.com/no/destinasjoner/stavanger-regionen

Sønderland,G. Jøssang, T.I. (2019) Preikestol-turisme stopper vindmøller.

Søndeland, G. (2020, 4. desember). Stangeland Maskin og Risa har dratt inn nær 3 milliarder på vindkraft. Stavanger Aftenblad. https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/eKGvWy/stangeland-maskin-og-risa-har-dratt-inn-naer-3-milliarder-paa-vindkraft

Time kommune. (2025). Årsrapport og årsregnskap 2024.

Tverijonaite, E., & Sæþórsdóttir, A. D. (2020). Interrelationships of onshore wind farms with tourism and recreation: Lessons from international experience for countries with an emerging wind energy sector. https://www.ramma.is/media/rannsoknir/Wind_tourism_lit_review_final.pdf

Visit Norway. (2024, 09 16). Reiselivets verdiskaping i Norge. Hentet fra business.visitnorway.com: https://business.visitnorway.com/no/markedsinnsikt/

Warren, C. R., & McFadyen, M. (2010). Does community ownership affect public attitudes to wind energy? A case study from South-West Scotland. Land Use Policy, 27(2), 204-213. https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2008.12.010